

# MAGYAR FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1939 JULIUS 1.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLÉR

ELSŐ ÉVFOLYAM 20. SZÁM

**Francó győzedelmes  
szabadságharca**

A lángoló Spanyolország

Filmre irt történelem

## A Condor Légió

A toledói Alcazar hősi  
védelme

A terueli véres csata

Madrid ostroma

## A Condor Légió

Bombavető k légi-  
ütközete

Nehéz tankok rohama

Gépágyúk tüzpárbaja

## A Condor Légió

A  
C  
O  
N  
D  
O  
R  
L  
É  
G  
I  
Ó

Zuhanó bombázók tá-  
madása

Halállégiók kézitusája

Légberöpített lőszer-  
raktárak

Menekülő polgárok  
százai

## A Condor Légió

Hadifoglyok megrázó  
vallomása

Földrészek között  
repülő hadsereg

A spanyol föld örömmá-  
morban

## A Condor Légió

A vörös rém és a nem-  
zetiek viadala

Európa sorsdöntő órái

Franco diadalának  
filmje

## A Condor Légió

# HIVATALOS RÉSZ

## FILMCENZÚRA

BUDAPEST, IV., ESKÜ-TÉR 6 TELEFÓN: IRODA ÉS PÉNZTÁR 183-072. ELNÖK ÉS ÜGYV. ALELNÖK 183-073

### Országos Mozcófényképvizsgáló Bizottság

219/1939. eln. szám.

(Megjelent a BUDAPESTI KÖZLÖNY 1939 június 17-i 135. számában.)

Az Országos Mozcófényképvizsgáló Bizottság 1939. évi június hó 4-től 10-ig tartott ülésein

#### a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

1. „Intermezzo — előzetes” (Játék a szerelemmel) (Umwege zum Glück—Vorspann) (Ufa) hangos reklám 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1939. évben készült, 87 m hosszú,

2. „A magyar falu mosolya” (M. F. I.) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1938. évben készült, 510 m hosszú,

3. „Mata Hari — előzetes” (Mata Hari — Trailer) (M. G. M.) hangos reklám 1 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer filmgyárban 1938. évben készült, 54 m hosszú,

4. „Paramount világhíradó 1939/23.” (Paramount Sound News) (Paramount) hangos riport 1 felvonásban, a Paramount filmgyárban 1939. évben készült, 278 m hosszú,

5. „20th. Century Fox hangos híradó XIII/24.” (Fox tönende Wochenschau) (Fox) hangos riport 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1939. évben készült, 33 m hosszú,

6. „Magyar világhíradó 798. sz.” (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 255 m hosszú,

7. „Intermezzo” (Játék a szerelemmel) (Umwege zum Glück) (Ufa) hangos színmű 5 felvonásban, az Universum filmgyárban 1939. évben készült, 2281 m hosszú,

8. „69. sz. Trükkorozat” (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 37 m hosszú,

9. „A két tökje — előzetes” (Blockheads — Trailer) (M. G. M.) hangos reklám 1 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer filmgyárban 1938. évben készült, 60 m hosszú,

10. „Andy Hardy csalódik a nőkben — előzetes” (M. G. M.) hangos reklám 1 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer filmgyárban 1939. évben készült 70 m hosszú,

11. „Párisban huncut a lány — előzetes” (Mademoiselle Mozart) (Kárpát) hangos reklám 1 felvonásban, a Kruppka filmgyárban 1939. évben készült 88 m hosszú,

12. „Párisban huncut a lány” (Mademoiselle Mozart) (Kárpát) hangos vígjá-

ték 5 felvonásban, a Prod. Jvan Noe et Cie. filmgyárban 1938. évben készült, 2315 m hosszú,

13. „Heten a Himalája ellen — előzetes” (Walter Tibor) hangos reklám 1 felvonásban, a Kruppka filmgyárban 1939. évben készült, 45 m hosszú,

14. „Fehér börtön — előzetes” (Four girls in white — Trailer) (M. G. M.) hangos reklám 1 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer filmgyárban 1939. évben készült, 75 m hosszú,

15. „Marionett” (Csak tiéd a szívem) (Marionetten) (Güttler Antal) énekes vígjáték 5 felvonásban, az Itala filmgyárban 1938. évben készült, 2781 m hosszú,

16. „Jugoszlávia gyöngyei” (Zágráb, Cirkvenica és a Plitvicai tavak) (Güttler Antal) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, az Opcinski Turisticki Odbor gyárban 1938. évben készült, 330 m hosszú mozgófényképeket.

b) A m. kir. belügyminiszter úr 54.625—1939. B. M. sz. határozatával — felülvizsgálat folytán — a mozgófényképüzemekben a magyarnyelvű mozgófényképek bebutatására előírt arányszámba beszámítatónak minősítette:

„Pénc áll a házhoz” (Atelier Játékfilmgyártó) hangos vígjáték 4 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 2428 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyarnyelvű mozgófényképet.

#### c) Külföldre kivinni engedélyezte:

1. „Frick német bir. belügyminiszter budapesti érkezése” (Német birodalmi filmriporter) negatív felvételek,

2. „Hösi emlékmű és a német katonasírok megkoszorúzása Budapesten” (Né-

metbirodalmi filmriport) negatív felvételek,

3. „Dr. Wilhelm Frick” (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában készült, 89 m hosszú,

4. „Frick német birodalmi miniszter Budapesten” (Fox) hangos riport 3 felvonásban, 250 m hosszú,

5. „Cserkésznap” (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 18 m hosszú,

6. „A Magyar falu mosolya” (M. F. I.) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 510 m hosszú mozgófényképeket.

Budapest, 1939. június 10-én.

dr. Szöllőssy Alfréd s. k.  
elnök,  
miniszteri tanácsos.

\*

227/1939. eln. szám.

(Megjelent a BUDAPESTI KÖZLÖNY 1939 június 24-i számában.)

Az Országos Mozcófényképvizsgáló Bizottság 1939. évi június hó 11-től 17-ig tartott ülésein

#### a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

1. Üzenet Kanásziba (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 84 m hosszú,

2. Puhár házasságot közvetít (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 85 m hosszú,

3. Fehér börtön (Four girls in white) (M. G. M.) hangos dráma 4 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer filmgyárban 1939. évben készült, 2020 m hosszú,

4. Vasöklü — előzetes (Stand up and fight — Trailer) (M. G. M.) hangos reklám 1 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer filmgyárban 1939. évben készült, 100 m hosszú,

5. Vasköklü (Stand up and fight) (M. G. M.) hangos színmű 5 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer filmgyárban 1939. évben készült, 2671 m hosszú,

6. A dzsungel hőse (The Call of the Savage) (Universal) hangos dráma 4 felvonásban, az Universal filmgyárban 1939. évben készült, 1973 m hosszú,

7. Magyar világhíradó 799. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült 254 m hosszú,

(Folytatása a borítólapon III. oldalán.)

## Most jelent meg! A SAJTÓKAMARA

A vonatkozó összes rendeletek és törvényszakaszok egységes szerkezetben, betűsoros tárgymutatóval.

Összeállította: Dr. Volenszky Béla  
Ára P 2\*50 (lehet bélyegeken is).

Kapható: a FŐNÖKÖK LAPJA kiadóhivatalában Bpest. V., Pozsonyi-u. 12.

# FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

ELSŐ ÉVFOLYAM 20. SZÁM.  
BUDAPEST, 1939 JÚLIUS 1.

Megjelenik minden szombaton

Főszerkesztő:  
**ÁGOTAI GÉZA dr.**

Felelős szerkesztő:  
**VÁCZI DEZSŐ**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Budapest, VI. Andrásy út 69.  
Telefon: 113—305

Postatakarékpénztári  
csekk száma száma: 15.410

Kiadótulajdonos:  
a Színművészeti és Filmművészeti  
Kamara

Felelős kiadó:  
**Lieber László dr.**

Kiadóhivatali főnök:  
**Gyimesy Kásás Ernő**

Előfizetési ár:  
egy évre . . . . . 30 pengő  
fél évre . . . . . 16 pengő

## TARTALOM:

|   |         |
|---|---------|
| Kamarai feladatok . . . . .   | 1       |
| Mádl J. Géza † . . . . .  | 2       |
| A magyar filmgyártás állami szem-<br>pontból: <i>Kauszer István dr.</i> . . . . . | 2       |
| Ágyrajáró forgató-könyv: <i>Bara-<br/>bás Pál</i> . . . . .                       | 4       |
| Amerikai film—francia film: <i>Ká-<br/>dár Miklós</i> . . . . .                   | 5       |
| Az OMME közgyűlése . . . . .  | 6       |
| Premier Plan: <i>Erdélyi István dr.</i> . . . . .                                 | 10      |
| Filmkamara . . . . .  | 11      |
| Oktatófilm . . . . .  | 11      |
| Mozi:   |         |
| Választmányi ülés . . . . .   | 12      |
| Panaszos levelek . . . . .  | 12      |
| Felvidéki engedélykiadás . . . . .  | 12      |
| A zsidótörvény végrehajtási uta-<br>sítása . . . . .                              | 13      |
| Új filmek:  |         |
| Nem loptam én életemben . . . . .   | 13      |
| Huckleberry Finn . . . . .  | 14      |
| A diadalmas férfi . . . . .   | 14      |
| Premiermozik műsora . . . . .   | 14      |
| Hírek . . . . .   | 15      |
| Híradók . . . . .   | 15      |
| Külföld . . . . .   | 16      |
| Filmcenzura . . . . .   | II—III. |
| Szakirodalom . . . . .  | III.    |

Készült a Centrum Kiadóvállalat Rt.  
nyomdájában.

Budapest, VIII. Gyulai Pál utca 14.  
Telefon: 144—422, 144—423.

Felelős vezető: Kulesár József.

# MAGYAR FILM

## Kamarai feladatok

A Színművészeti és Filmművészeti Kamara filmművészeti főosztályát a gyakorlatban Filmkamarának nevezték el és a rövidebb név hamarosan meghonosodott. Kifejező is az elnevezés, mert hiszen a Kamara — bár elsősorban művészi feladatok megvalósítása céljából hívták életre, — a szakmával kapcsolatos mindennemű kérdésben hivatott képviselni tagjai érdekeit. Mégis

az eredeti elgondolással szemben nem láthatott hozzá a Kamara mindjárt a kezdet kezdetén feladatkörének betöltéséhez, mint az egész magyar nemzeti filmszakmát átfogó testület és a keresztény magyar film kialakításának hivatott irányítója, hanem, sajnos, sokáig húzódó küzdelemben kellett bocsátkoznia, hogy a fejlődéshez szükséges egészséges alapokat megteremthesse. Az átállítás folyamatában kifejtett kamarai munkásság tehát tulajdonképpen a magyar nemzeti film kialakulásának előjátékát jelentő fejezet csupán, amelyek inkább súlyát, mint előnyeit éri jelenleg a szakma, de amelyen a jobb jövő érdekében feltétlenül át kell esnünk.

A nehéz helyzetben persze gyakran hallani a kétkedés, megnemértés, sőt a káröröm hangjait. Az utóbbiakkal nem törődünk, ezekre rá fog cáfolni a fejlődés útja. Azok részére azonban, akik bármi oknál fogva nem látnak tisztán a mai helyzetben, nem lesz felesleges a Kamara szerepére és feladatkörére ismételtelen rámutatni.

A magyar film jelenlegi evolúciós folyamatában

a Filmkamara legsürgősebb feladatát abban látjuk, hogy egészséges alapot teremtsen a jövő keresztény nemzeti filmgyártásához.

Ebben a munkában nem szentelheti teljes erejét kizárólag a szorosabb értelemben vett filmművészeti hivatásának, amelynek betöltése egy későbbi, nyugalmasabb, új alapokra fektetett korban lesz a Filmkamara feladata.

Kétségtelen, hogy

a legfelső kamarai cél a magyar nemzeti kultúra szolgálatába állított magyar film művészi irányítása, amelynek megvalósításához kettős út vezet: örökös a gyártás színvonalára és az új nemzedék gondos nevelésére.

Ma mindezt háttérbe szorítja átmenetileg a film létéért vívott küzdelem, amelyben természetesen szenvednek a magasabb eszmények.

Amikor azonban a magyar film megteremtésére újabb törvényes és rendeleti intézkedések szükségesek,

egy pillanatra sem tévesztendő szem elől az alapvető eszmék, amelyeket a Filmkamarát életrehívó rendelet második szakasza szab meg:

„A Kamara feladata a filmművészet körében a nemzeti szellem és a keresztény erkölcs követelményeinek érvényrejuttatása és biztosítása, a Kamara kötelemköre tartozók testületi és szociális érdekeinek képviselése, hivatásuk erkölcsi színvonalának és tekintélyének megóvása, a hivatásuk gyakorlatával járó jogok védelme és kötelelességeik teljesítésének ellenőrzése, a tagok felett fegyelmi hatóság gyakorlása, végül állásfoglalás és javaslattevés a filmművészetre vonatkozó kérdésekben.”

A Kamara művészi célkitűzéseit azonban csak egészséges magyar nemzeti szakma válthatja valóra.

Ezért szükséges, hogy a Kamara feladatának megoldását a szakma egészére kiterjedő hatáskörrel végezze és jövőbenező magasabb céljai érdekében irányítólag vegyen részt a keresztény magyar film megindulásáért folyó küzdelemben.

**MÁDL J. GÉZA**

Egy régi kartársunk hagyott el bennünket, aki több, mint két évtizeden át a mozifronton küzdött a szépért, az igazságért, az általános szakmai érdekekért, a magyar film- és mozitársadalom színvonalának nevesítéséért.

Mádl J. Gézáról, a *Belvárosi filmszínház* köztisztviselőjében és közszereplőjében álló igazgatójától búcsúztunk ezen a héten. Fiatalon, mindössze 49 éves korában hunyt el június 26-án. Hosszú, kínos szenvedés előzte meg korai halálát.

Mádl J. Géza abban az időben állt ki a keresztény és nemzeti célok érdekében, amikor ez még nagy kockázattal, áldozattal járt és amikor ezer ellenséggel találta magát szemben. Csüggedetlen ereje, meggyőződése, jövőbelátása azonban diktálta neki az iramot továbbra is...

És ez a dinamikus erejű előharcosa a ma már európaszerte elhatalmasodó eszméknek egy napon erőtlenedett. Ellenfelei nem birtak vele, de a kór, amely alattomosan támadta meg, végleg legyőzte.

Temetésén, amely június 28-án délelőtt zajlott le a Kerepesi-úti temető halottsházából a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint, megjelent mindenki, aki csak tehetett. A szakma nagy számban kísértette utolsó útjára Mádl J. Gézá, a régi kartársat, a jó barátot, a jószívű embert. A koszorúk tömege borította el a szomorú ravatalt.

Könnyező szemekkel álltuk körül sírját, hogy végső „Isten hozzád!”-ot rebegjünk az elmenő felé...

Morvay Pál, a MMOE ügyvezető alelnöke az egyesület nevében, *Libertiny Zoltán*, a *Forum Filmszínház* igazgatója pedig a barátai nevében búcsúztatta szívből jövő szavakkal Mádl J. Gézá, akinek az emléke, munkássága sokáig felejthetetlen marad.

\*

A gyászoló gyülekezet néhány tagja a temetés után felkereste *Libertiny Márton* dr. sírját, hogy áldozzon nemrég elhunyt kedves kartársa emlékének. Az egyszerű fakeresztes hantnál megszólalt a megjelentek kötelességérzete és elhatározták, hogy rövidesen síremlékekkel fognak örököt állítani tragikusvégű barátjuknak. A kartársak jóvoltából *Mádl J. Géza* frissen hantolt sírjának dísztelen fakeresztjét is hamarosan felváltja majd a kőkereszt...

# A magyar filmgyártás állami szempontból

A lillafüredi Nemzeti Filmhéten előadta:

**KAUSER ISTVÁN** dr.

az IBUSz Filmszállítás és Kölcsönzés vezetője

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Méltóztassanak megengedni, hogy rövidre tervezett előadásom keretében azt az állításomat igyekezzem számításaimmal igazolni, mely szerint minden el nem készült és a mozgóképszínházakban be nem mutatott magyarnyelvű film az államnak, illetve a közületnek kb. 60.000 pengős bevételkiesést jelent.

Előljáróban azonban még meg kívánom említeni, hogy a filmgyártás

egyike ama kevés iparnak, melynél az ipari előállítási költségének legnagyobb része tisztán munkabérre fordítatik. Az alábbi kimutatás, melynek adatait *Hamza Ákos* barátommal együttesen számítottunk ki — azt tünteti fel, hogy egy 110.000 pengős költségvetéssel elkészült magyar film gyártási költségei közül mennyi esik munkabérekre és mennyit emésztenek fel a filmgyártásnál felhasznált nyersanyagok költségei

|                                    | P               | %      |
|------------------------------------|-----------------|--------|
| <b>Tiszta munkabérek:</b>          |                 |        |
| Könyv és jogok . . . . .           | 5.000.—         | 4.545  |
| Rendező . . . . .                  | 5.000.—         | 4.545  |
| Zeneszerző . . . . .               | 2.000.—         | 1.818  |
| Zenekar . . . . .                  | 1.200.—         | 1.091  |
| Operatőr . . . . .                 | 2.000.—         | 1.818  |
| Gyártásvezető . . . . .            | 3.000.—         | 2.727  |
| Vágó . . . . .                     | 1.600.—         | 1.455  |
| Vezérkar . . . . .                 | 3.000.—         | 2.727  |
| Színészek . . . . .                | 16.000.—        | 14.544 |
| Fodrász, öltöztető . . . . .       | 2.000.—         | 1.818  |
| Díszlet építész . . . . .          | 1.500.—         | 1.364  |
| Sajtó . . . . .                    | 1.000.—         | 0.909  |
| Autó . . . . .                     | 600.—           | 0.545  |
| Fényképezés . . . . .              | 400.—           | 0.364  |
| Vegyés munkabérek . . . . .        | 700.—           | 0.636  |
| Laboratóriumi munkabérek . . . . . | 7.000.—         | 6.364  |
| Hunnia munkabérek . . . . .        | 16.000.—        | 14.544 |
|                                    | <b>68.000.—</b> |        |

**A vásárolt kész és félkész anyagokból kb. egyharmadrészt vehetünk munkabérre:**

|   |                 |       |
|---|-----------------|-------|
| Fodrász anyagból . . . . .  | 100.—           | 0.091 |
| Autóból . . . . .   | 300.—           | 0.273 |
| Fotóanyagból . . . . .  | 100.—           | 0.091 |
| Vegyés kiadásokból . . . . .  | 200.—           | 0.182 |
| Biztosításból . . . . .   | 100.—           | 0.091 |
| Laboratóriumi anyagból . . . . .  | 1.500.—         | 1.364 |
| Díszlet építéshez anyagok és felvételekhez szükséges bútorok, stb. vétele és kölcsönzéséből . . . . . | 1.200.—         | 1.091 |
| Elfogyasztott áramból . . . . .   | 1.000.—         | 0.909 |
| Telefon költségéből . . . . .   | 100.—           | 0.091 |
| Ruhaköltségéből . . . . .   | 200.—           | 0.182 |
| Kellékköltségéből . . . . .   | 200.—           | 0.182 |
|   | <b>73.000.—</b> |       |

**A vásárolt kész és félkész anyagok vételára, a fenti munkabérek levonásával:**

|  |                 |       |
|--|-----------------|-------|
| Fodrászanyag . . . . .   | 300.—           | 0.273 |
| Autó . . . . .   | 300.—           | 0.455 |
| Fotóanyag . . . . .  | 300.—           | 0.273 |
| Vegyés . . . . .   | 300.—           | 0.273 |
| Biztosítás . . . . .   | 400.—           | 0.364 |
| Laboratórium . . . . .   | 3.000.—         | 2.727 |
| Díszlet építési anyagok és felvételekhez szükséges bútorok, stb. vétele és kölcsönzése . . . . . | 2.560.—         | 2.145 |
| Áram . . . . .   | 2.000.—         | 1.818 |
| Telefon . . . . .  | 400.—           | 0.364 |
| Ruha . . . . .   | 400.—           | 0.364 |
| Kellék . . . . .   | 400.—           | 0.364 |
|  | <b>83.360.—</b> |       |

|                          |                  |        |
|--------------------------|------------------|--------|
| Nyersanyag . . . . .     | 17.000.—         | 15.454 |
| Hunnia: licenc . . . . . | 6.000.—          | 5.455  |
| „ törések . . . . .      | 1.000.—          | 0.909  |
| „ fundus . . . . .       | 500.—            | 0.455  |
| „ keverőgép . . . . .    | 800.—            | 0.727  |
| „ felvevőgépek . . . . . | 840.—            | 0.764  |
| „ koffergép . . . . .    | 500.—            | 0.455  |
| <b>Összesen</b>          | <b>110.000.—</b> |        |

A kimutatás szerint tehát egy film költségvetésének majdnem 66 százaléka esik tisztán munkabérekre és csak a fennmaradó rész nyersanyagokra, melynek alapján bátran mondhatjuk, hogy a filmgyártás egyike a legszociálisabb iparoknak, főleg azért is, mert a kifizetett munkabarék, mint a táblázaton látható, egész kis tételekből tevődnek össze, tehát így sok kiegészítenciának biztosítanak megélhetést.

Ezek előrebocsátása után térek rá előadásom tulajdonképeni tárgyára és igyekszem számításaimmal igazolni, hogy részleteikben mennyit tesznek ki azok az összegek, melyek az

állami, illetve közületi bevételkiesést jelentik egy magyarnyelvű film el nem készítésével kapcsolatban. Számításaimat ismételten egy 110.000 pengős költségvetéssel elkészült magyarnyelvű film 3 fázisában eszközöltem és pedig

1. a gyártás alatt fizetett közszolgáltatások,
2. a kölcsönző által fizetett közszolgáltatások,
3. a mozgóképszínházak által fizetett közszolgáltatásokkal kapcsolatban.

1. A gyártásnál a következő adók, illetve közszolgáltatásokat kell fizetni:

|   | Ált. ker. adó: | Jöv. adó:              | Összesen: |               |
|---|----------------|------------------------|-----------|---------------|
|   | pengőkben      |                        |           |               |
| Könyv és jogok . . . . .  | 5.000          | 500                    | 242       | 742           |
| Rendező . . . . .   | 5.000          | 500                    | 242       | 742           |
| Zeneszerző . . . . .  | 2.000          | 200                    | 54        | 254           |
| Zenekar . . . . .   | 1.200          | 120                    | 20        | 140           |
| Operatőr . . . . .  | 2.000          | 200                    | 54        | 254           |
| Gyártsávezető . . . . .   | 3.000          | 300                    | 150       | 450           |
| Vágó . . . . .  | 1.600          | 160                    | 40        | 200           |
| Vezérkar . . . . .  | 3.000          | 300                    | 60        | 360           |
| Színészek . . . . .   | 16.000         | 800                    | 240       | 1.040         |
| Fodrász, öltöztető . . . . .  | 2.000          | 200                    | 10        | 210           |
| Vezérkar fodrász öltöztető OTI-járuléakai . . . . .                             | —              | —                      | —         | 300           |
| Díszlettervező . . . . .  | 1.500          | 150                    | 36        | 186           |
| Sajtó . . . . .   | 1.000          | —                      | —         | —             |
| Autó . . . . .  | 600            | 60                     | —         | 60            |
| Fényképész . . . . .  | 400            | 40                     | —         | 40            |
| Vegyes munkabérek . . . . .   | 700            | —                      | —         | —             |
| Laboratóriumi munkabér . . . . .  | 7.000          | 700                    | —         | 700           |
| Ezek után OTI, MABI . . . . .   | —              | —                      | —         | 789           |
| Gyáron keresztül munkabérek . . . . .   | 16.000         | 1.600                  | —         | 1.600         |
| Ezek után OTI, MABI . . . . .   | —              | —                      | —         | 1.804         |
| Filmnyersanyag . . . . .  | 17.000         | vámilleték 3% fázisadó | —         | 1.376         |
| Licenc, lámpatörés, gépkocsikölcsöndíj, fundus csak a 3% forg. adóban . . . . . | 10.000         | —                      | —         | —             |
| Kisebb dologi kiadások, különféle illetékek (szerződés, váltó) . . . . .        | 1.000          | 3% fázisadó            | —         | 405           |
| 5.000 P kamat után kamatilleték . . . . .                                       | —              | —                      | —         | 1.000         |
| Biztosítás . . . . .  | 500            | —                      | —         | 300           |
| Az egész 110.000 P után 3% forgalmiadó . . . . .                                | —              | —                      | —         | 48            |
| <b>Összesen: 110.000</b>  |                |                        |           | <b>16.300</b> |

A felsorakoztatott adatokkal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy számításaimat csak egy filmre vonatkoztattam és ott is csak nagy általánosságban vázolhattam a közszolgáltatások összegét. Sokkal többet tesznek ki ugyanis ezek a közszolgáltatások, ha tekintetbe vesszük azt, hogy egy filmnél közreműködő és abból jövedelmet húzó szereplők, úgy technikai személyek, mint írók és színészek, nemcsak egy filmben működnek közre, hanem többnél is szerepelnek és így nemcsak egy-egy

film után fizetnek külön általános kereseti-adót és jövedelmi-adót, hanem egész évi jövedelmük után, mely esetben az adóztatás progresszív lévén, természetesen az adóalapjuk nagyságának megfelelően fokozottabb adófizetésre kötelezettek. Számításaimban nem vettem fel a vagyon- és rokkantadót, a nyugtábelvételüket, amelyek szintén egy évi kereset után elég jelentékeny összeget tesznek ki.

2. A kölcsönző által fizetett közszolgáltatások:

Ha egy film előállítás költségeit 110.000 P-ben számítjuk, akkor a kölcsönzői forgalmat, a forgalombahozatali jutalékot is beleszámítva, minimálisan 130.000 pengőbe kell számítanunk, mely után

|  |                |
|--|----------------|
| 3% forgalmiadó a járulékokkal egyetemben   | 4.095 P        |
| Premier-reklám 4.000 P, mely után a reklámvállalat által fizetett 3% forgalmiadó | 120 „          |
| Normálreklám 2.000 P, mely után a reklámvállalat által fizetett 3% forgalmiadó   | 60 „           |
| <b>Összesen:</b>   | <b>4.275 P</b> |

Nem térek ki ez esetben sem az egyes kölcsönzővállalatok által fizetett társulati adóra, mely szintén progresszív lévén, egy filmre kiszámítani teljesen céltalan lenne, de természetesen a kölcsönzők közszolgáltatásai között igen jelentékeny hányadot jelent.

3. A mozgóképszínházak által fizetett közszolgáltatások:

Ha a kölcsönzőnél 130.000 P-t vetünk forgalmi alapul, akkor a mozikinál a bevételt 400.000 P-re kell értékelnünk.

400.000 P utáni 3%-os forgalmiadót a kölcsönzőkhöz átutalt 130.000 pengő adójának leszámításával

|   |                 |
|---|-----------------|
| 270.000 P után (3% forgalmiadó)   | 8.100 P         |
| 400.000 P után átlag 6% vigalmiadót számítva                                | 24.000 „        |
| 400.000 P után átlag 1% kultúradót  | 4.000 „         |
| Zenejogdíj fejében fizetett 1% — 4.000 P után 3% forgalmi, jöv. és ker. adó | 500 „           |
| <b>Összesen:</b>  | <b>36.000 P</b> |

Összegezve tehát egy magyarnyelvű filmnél a közszolgáltatásokat, azok a következők:

|                   |                 |
|-------------------|-----------------|
| 1. a gyártás után | 16.300 P        |
| 2. kölcsönzőtől   | 4.275 „         |
| 3. moziktól       | 36.600 „        |
| <b>Összesen:</b>  | <b>57.175 P</b> |

Ezt az összeget, mint a számításokból látható, csak azok után az adóköteles összegek után tüntettem fel, melyek egy-egy film elkészítésénél, forgalombahozatalánál és bemutatásánál könnyen kimutathatók voltak és nem számítottam hozzá azokat az összegeket, amelyek akár az adóztatás progresszivitásánál fogva, akár mint a társulati-adónál is, egy-egy filmre kiszámítva, nem nyújtottak volna reális összeget. Ezeket azonban nagy általánosságban hozzáadva

az előbb feltüntetett összes közszolgáltatásokhoz, teljes realitással állíthatjuk ismételtén, hogy egy magyar nyelvű film elkészítésénél és bemutatásánál a közület kb. 60.000 pengő bevételhez jut.

Ezzel az állítással szemben azonban látszólag könnyen hozható fel az a vélemény, hogy amennyiben magyar filmeket nem mutatunk be, úgy azok helyett külföldi filmek kerülnek színre, melyeknél az államnak és a közületnek ugyanolyan bevételei vannak, mint a magyar filmnél, tehát az általunk említett 60.000 pengős kiesés legkönnyebben pótolható külföldi filmek bemutatásával.

Az az állítás, hogy ha magyar film nincs, úgy külföldi filmet játszanak a mozgóképszínházak helyettük, teljes mértékben megállja a helyét, mivel az általános tapasztalat szerint a mozgóképszínházak látogatása majdnem közzükséglet lett és ezt legjobban bizonyítják az elmúlt spanyol események, amikor is, mint hallottuk, Barcelonában a legnehezebb időkben, mikor egymást érték a repülő-támadások, talán a leglátogatottabbak voltak a mozik. Ha megvizsgáljuk azonban a külföldi filmek után fizetett közszolgáltatásokat, akkor azonnal bebizonyítva látjuk azt, hogy az ezek után fizetett közszolgáltatások összege messze alatta marad a magyar filmek állami jövedelméhez.

Minden el nem készült magyar film helyett, az általános tapasztalat és statisztikai kimutatás alapján, minimálisan két külföldi filmet kell bemutatni. A külföldi filmek bemutatásakor a közület a következő bevételektől esik el:

1. a gyártás alatt befizetett összes közjárandóságoktól 16.240 P, 2. a kölcsönzónél 2.133 P, (mert ha egy átlag magyar film forgalmát 130.000 pengőben számítjuk, akkor egy átlag külföldi film bevételét csak kb. 32.500 P-re becsülhetjük, vagyis 2 filmnél 65.000 P). 3. a mozgóképszínházaknál (ha a kölcsönzői forgalmat külföldi filmnél magyar film forgalmának felére vesszük, akkor itt is így kell számítanunk) 18.300. Összesen tehát 36.673 P.

A külföldi filmeket azonban csak valutával lehet megvásárolni, amely valutakifizetés természetesen nem a nemzeti vagyonszűkülését jelenti. Egy külföldi film licencdíja átlag 10–15.000 pengőre tehető, tehát két film után átlagosan 25.000 P, mely-

hez hozzáadva a 36.673 P bevételkiesést, végleges negatívumként 61.673 P jelentkezik. Ez alapon eszközölve tehát számításunkat, ismét beigazoljuk a magyar film elmáradásával kapcsolatban mutatkozó kb. 60.000 pengős állami bevételkiesést. A külföldi filmek esetében azonban még tekintetbe kell vennünk, hogy a Magyar Nemzeti Bank a külföldi filmekért kifizetett nemzeti valutákat legtöbbször magas, néha 100% körüli exportprémiummal szerzi meg és így végeredményben a veszteség még fokozottabb lesz.

Fejtegetéseimmel és számításaimmal végeredményben arra akarlam rámutatni, hogy a magyar filmgyártás támogatása tulajdonképpen fontos állami feladat és bizom abban, hogy szerény előadással sikerül esetleg hozzájárulnom ahhoz, hogy a magyar filmgyártás jelenlegi nehéz helyzetében az állam, a kulturális célok szolgálatán kívül, pusztán pénzügyi okokból is segítségére siet a magyar filmgyártásnak és ezzel megadja egy új, magyar, nemzeti filmgyártás kivirágzásának lehetőségeit.

## Ágyrajáró forgatókönyv

Írta:  
BARABÁS PÁL

Beszélni kell erről egyszer, — kényes kérdés —, s legkönnyebben az szólhat hozzá, aki legkevésbé van érdekelve, mert meglehetősen távolról nézte mindazt, ami eddig a magyar filmgyártást jelentette.

A forgatókönyvről van szó. A film lelkéről. Arról a száz-százötven gépelt oldalról, amely eldönti a sikert, vagy a bukást, mielőtt még egy métert is leforgattak volna. Ezt az egész világon tudomásul vették már s a filmek elsőszámú sztárja mindenütt a forgatókönyvíró, utána a story ki-lálója következik s csak mögöttük állnak a színészek. A filmnek s a színdarabnak ugyanis egyetlenegy közös tulajdonsága van: a legelcsépeltbb s legegyszerűbb témából is lehet ragyogó filmet, vagy színdarabot írni, s a legnagyobb mesét is el lehet rontani. (Ez a könnyebb!)

Miután ezekben a napokban dől el a magyar filmgyártás élete-halála, semmi értelme az érzékenykedésnek s nem mondom: tisztelet a kivételnek. Csak azt mondom, hogy azok, aki eddig a magyar filmek sorsát kezükben tartották, többnyire úgy néztek a forgatókönyvre, mint valami kellemetlen s lehetőleg elhanyagolható kellékére a mesterségnek.

Ezt az állítást bizonyítani se kell. Mindenki tudja azokat a bűnügyi regénybe illő történeteket, amelyek egy-egy forgatókönyv körül lejátszódtak... amíg a könyv eljutott odáig, hogy annak volt a legkevésbé köze hozzá, akinek a nevét viselte. Nem egy film volt ilyen, nem is kettő... ez már majdnem rendszer volt.

Ezzel a rendszerrel jómagam két ízben találkoztam, egyszer, amikor egy több kézen átment könyv párbeszédeit kellett volna megmentenem, másodsor, amikor szintén egy sok vihart látott kész könyvet azzal adtak át nekem, hogy „csináljak vele valamit”.

Én kezdettől fogva ellenzéki állásponton voltam a filmgyártókkal szemben a forgatókönyv kérdésében, — ezt a két ajánlatot tehát visszautasítottam. Többször aztán nem is jöttek hozzám. Így történhetett, hogy Berlinben, az Ufánál úgy ülhettem le dolgozni, hogy saját hazámban egy mondatom se jutott el a filmszalagra. Természetes, hogy nem érzek semmi mellőzöttséget, — ezt egyszerűen csak mint az okot említem meg, amely miatt jogom van a kérdéshez hozzászólni.

Jól megírt forgatókönyvből készült film nem bukhat meg! Soha! Valahány magyar film nem váltotta be a gyártó reményeit, annak első oka mindig a gyenge forgatókönyv volt. S miért volt yatra a forgatókönyv? Tessék, itt vannak a hibák, pontokba szedve:

1. Nem író írta a könyvet. — Ezt aztán leginkább a párbeszédek sanylik meg, mert emberi hangú, okos, szívbe futó dialógust csak író tud írni. Mégpedig: csak színpadi író, — aki tisztában van minden hangsúly hatásával, tud feszültséget teremteni pusztán a párbeszédeivel.

2. Miután nem író írta a könyvet, az eredmény siralmas, annyira, hogy még a produkció is észreveszi. Akkor, — rendszerint a forgatás előtt egy héttel, — megindul a mentő-

akció. Gyorsan odaadják a könyvet egy humoristának: írjon bele vicceket. Két napja van rá. Utána elkerül a könyv valakihez, hogy találjon ki néhány fordulatot, mert a film üteme lassú. De siessen, egy napig dolgozhat csak. Egy nap múlva már a negyedik embernél van a könyv, „csinálj vele valamit“ alapon. Így született meg a magyar filmgyártásban az ágyraíró forgatókönyv.

3. Olyan regényt, vagy színdarabot, amelyet zseniális író írt, olyan emberrel nem lehet filmre átíratni, aki annak az írónak legfeljebb olvasója lehetne. *Oroszlánt és egeret nem lehet összepárosítani.*

4. Az egér persze olcsóbb, mint az oroszlán. (Több is van belőle.) Kevés pénzért dolgozik... de miután tudja, hogy keveset kap, felületes, hét vagy tíz nap alatt megírja a könyvet, azt a könyvet, amely becsületes író kezében egyenrangú egy színdarabbal, amelyen, ha a mese teljesen készen áll, legalább egy hónapig kell dolgozni, lelkiismeretesen, úgyszólván éjjel-nappal.

5. Minden műfajnak megvan a specialistája, — bohózatot nem tud írni a drámaíró. Ki az, aki szívére tett kézzel állítja, hogy eddig minden magyar forgatókönyvhöz a legalkalmasabb embert választották ki, akinek kisujjában van a milió s az emberek, akiről írt?

*A magyar viszonyok különleges helyzetet teremtettek a forgatókönyvírás terén. A gazdag kiállítást, a legalább egy hónapig tartó műtermi munkát mind a forgatókönyvnek kell pótolni, ezer kis ötletével, fordulataival, emberi hangjával, avval hogy élő alakokat terem a vászonra, papirosfigurák helyett. Ez akkor lehetséges, ha az arra alkalmas írónak legalább egy hónapja van a munkára... s az író ezt a munkát teljesen a forgatókönyvírásra fordítja. Az az író, aki tud filmszerűen gondolkodni, minden segítség nélkül, elsősorban is jobb forgatókönyvet ír, mint bárki, aki tudja a fotografálás technikáját, de nem író. Ezt állítom!*

Még gondolatban is tiltakozom az ellen, hogy forgatókönyvet rendezők, asszisztensek, semmi írói multtal nem rendelkező úriemberek írjanak, azon az alapon, hogy „ők tudják a technikát“. A technikához nem értő író feltétlenül ír legalább néhány ragyogó jelenetet, az íráshoz nem értő tehnikus pedig csak közhelyeket ír! Már pedig: *a forgatókönyv éppoly becsületes írói munka, mint a regény, vagy a színdarab... tehát jó*

forgatókönyvet nem írhat az, akiről senki még csak fel sem tételezi, hogy egy jó darabot, vagy regényt tudna írni!

A forgatókönyvíró mindig szerzőtárs. Legalább annyit ad a filmhez, mint az, akinek a munkáját átdolgozza a vászon számára.

Különben: Hollywoodban, Neubabelsbergben és Londonban a forgatókönyvek már minden technikai utasítás nélkül készülnek, a film jelenetei vannak benne egymásután, — a többi a rendező dolga.

Ehhez persze az kell, hogy a rendező a forgatás előtt legalább egy hónappal kézhezkapja a forgatókönyvet, amelyen aztán az író ott változtat csak, ahol a rendező egyik ötlete miatt változtatni kell.

*Az új, most éledő magyar filmgyártás csak akkor produkálhat külön filmeket, mint az eddigié, ha megszólaltatja az írókat, időt ad nekik, hogy dolgozhassanak s időt, bőven a rendezőnek, hogy jól készülhessen. Rossz forgatókönyvvel sem a rendező, sem a színészek nem tudnak mit kezdeni, — s természetszerűleg inkább rontanak, mint javítanak rajta. A jó könyv viszont kedvet ad, — s mindenki, még a diszítómunkás is segítsége lesz az írónak, hogy a munkája sikert arasson.*

Erre már csak azért is szükség van, mert a jövőben nem szabad

rosszabb filmeket gyártani, mint az eddigié! Csak jobbakat! Aki egy bizonyos nivón aluli filmet készít, azt nem szabad közelébe sem engedni többé a filmgyárakhoz! Mert az a változás, amelyen átesett az utolsó hónapokban a magyar filmgyártás, — ez a változás kötelezi azokat, akik a régi emberek és a régi rendszer helyét átvették, hogy jobb filmeket gyártsanak, mint eddig! *Az örségváltásnak ez az egyetlen igazolása!*

Ha dilettánsok, Jupiter-lámpákba szédülők, összeköttetésekkel rendelkezők kerülnek felszínre... ebből olyan filmek születnek, mint az utóbbi hónapokban készült filmek közül egy, vagy kettő.

*A jó forgatókönyveken áll, vagy bukik a most éledő magyar filmgyártás. A jó forgatókönyv, amelyet író ír, tudja csak szolgálni nemzeti eszméinket, nem a dilettáns, aki álhazafiasságból vezércikkeket mondat a szereplőivel! Író tudja csak kifejezni az igazságokat, író tud csak tanítani, embert nemesíteni úgy, hogy szavai termékeny talajba hulljanak! A „technikus“ egyetlen betűje nem tud sem megadni, sem nevelni, — legfeljebb igen olcsó humorral megnevettetni az igénytelenebb nézőt!*

Tehát: *soha többé ágyraíró forgatókönyvet!*

## Amerikai film — francia film

Irta:

KADAR MIKLÓS

*A hangosfilm bevezetése után az amerikai film úgyszólván versenytárs nélkül állott a világ filmpiacán. Ennek oka elsősorban az angol nyelvterület hatalmas volta. A kis államok, ahol a némafilm idejében virágzó filmgyártás volt, egymásután zártak be a filmgyárak, amikor pedig ismét megindult a nemzeti filmgyártás, Európában csak a szintén nagy nyelvterülettel rendelkező Németország gondolhattott arra, hogy az amerikai filmmel felvegye a versenyt. Az amerikai film hatalmas tökefölénnyel rendelkezett a többiekkel szemben, de ezeken az okokon kívül az amerikai film világhatalmi pozíciójához nem csekély mértékben hozzájárult vizuális, filmszerű kifejezésformája, mely a nyelvi nehézségek jórészt áthidalta.*

Néhány évvel ezelőtt azonban az amerikai filmnek erős versenytárs akadt. Az újult erővel meginduló francia filmgyártás friss utakat keresett. A külsőségektől elfordulva belső, lelki problémákra építette a filmet. Ezeket az új törekvéseket, művészi értékük miatt, az egész világon nagy tetszéssel fogadták és ma már ott tartunk, hogy a francia film erősen veszélyezteteti az amerikai filmnek nemrég még kétségbe sem vont világhegemóniáját, melyet az már csak számbeli túlsúlyával tart fenn.

Hasonlítsuk össze az amerikai és a francia filmet. A film, mint minden alkotóművészet, legtöbbször magán viseli alkotójának nemzeti bélyegét. Az amerikai film is az amerikai életfelfogást, az amerikai életet tükrözi vissza. Az életben

nincs megállás. Az amerikai élet rohanó tempója magyarázza az amerikai filmek gyorsütemű ritmusát, mely az amerikai film egyik jellemző sajátossága. Sokszor az élet szakadatlan ritmusának kidomborítása az amerikai film egész témája, ezzel pótolja a hiányzó belső problémát is. Másodsorban jellemző az amerikai filmre a milió nagy szerepe. Míg az európai, de különösen a francia filmen — sokszor túlzottan is — a színész jut előtérbe és a milió teljesen alárendelt szerepet játszik, addig az amerikai filmen a milió az emberrel egyenrangú tényező. A milió és az ember viszonyát az amerikai film határozta meg kellőképpen. Minden tipikus amerikai filmalkotásban megnyilvánul az előbb említett jellemző tényezőkön kívül a vizuálitás. *A vizuálitás talán az amerikai film legnagyobb értéke.* A némafilm idejében a vizuális kifejezésforma természetes és magától értedődő követelménye volt a filmnek, míg a hang problémájának megoldása után a nagy irodalmi és színpadi multtal rendelkező Európa a nyelvet helyezte előtérbe. Az amerikai film azonban meg tudta őrizni ezt a sajátosságosan filmszerű kifejezésformát a hangosfilm uralomrajutása után is. Ez nagy érdeme az amerikai filmnek. Ezzel szemben áll az amerikai filmnek — európai szemmel nézve — nagy hibája: a morális problémák majdnem teljes hiánya. Ezért, ha az amerikai filmet vizsgálva általánosítani akarunk, azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az amerikai film filmszerű, de éppen az amerikai mentalitás és az amerikai életritmus következményeként hiányzik belőle a művészi francia filmekben megtalálható elmélyülő probléma. A francia filmnek az a nagy érdeme, hogy új színt, új témakört hozott felszínre akkor, mikor Európában éppen a filmművészet új útjait keresték és a kevésszámú próbálkozástól eltekintve, alacsony színvonalú operettfilmek kerültek ki a filmgyárakból. Nagy hibája azonban a francia filmnek, hogy nem eléggé filmszerű. Akár azért, mert még mindig nem lábalt ki teljesen a film hangosságától, akár az európai irodalmi és színpadi hagyományok miatt, de még mindig nem tudja hiánytalanul megvalósítani a filmszerűség elsőrendű követelményét. Ez a tény magyarázza a francia és az amerikai film közönségsikerét. A magasabb osztályhoz tar-

tozó, irodalmi műveltséggel rendelkező közönség előtt sikere van a francia filmnek, éppen, mert ez a közönség is irodalmi és színpadi, tehát nyelvi hagyományokon nevelkedett, szemben a kismozik közönségével, melynél a nyelvi szempont a vizuálitással szemben háttérbe szorul. *A francia film a nyelvet helyezi előtérbe.* Párbeszédei hosszadalmasak és általában az egész film színpadszerű. A francia film a milió rovására az embert, a színészt emeli ki. Szembeötlő ez például Sacha Guitry-nek *Szerelem gyöngyei* című filmjénél annyira, hogy az egyik

kritika annakidején ezt írta: „Sacha Guitry feltalálta a diszletnélküli filmet“. Ha ez kissé túlzás is, de mindenetre jellemző. Természetesen ezek a tulajdonságok nem általános érvényűek. Vannak mindkét részből művészi alkotások, melyek a fentemlített hibákat nélkülözik. Amerikai film is vet fel problémákat (*Fiúk városa, Mellékutca*). Francia film is lehet filmszerű (*Táncrend*).

*Remélhetőleg az amerikai és a francia film versengésének a filmművészet érzi hasznát és mind nagyobb számban láthatjuk majd az egyre tökéletesedő filmalkotásokat.*

## Az OMME közgyűlése

A szakma s a bel- és külpolitikai események következtében másfél év után, csak most került abba a helyzetbe az *Országos Magyar Mozgóképipari Egyesület*, hogy megtartotta XXVIII. évi rendes közgyűlését. Jún. 29-én, csütörtökön d. e. zajlott le az OMME érdeklődéssel várt közgyűlése az egyesület Csokonay-utcai helyiségében. A tagok meglepően nagy számban — harmincnyegen jelentek meg és így határozatképesé tették a közgyűlést, amelynek tárgysorozatában első pontként Pogány Frigyes dr. h. államtitkár, az egyesület elnökének megnyitója szerepelt.

Pogány Frigyes dr. elnök először is megállapította, hogy a közgyűlést az egyesület alapszabályszerűen meghirdette, majd konstataálta a határozatképeséget. Üdvözölte a szép számmal megjelent régieket és újakat egyaránt. Külön köszöntötte Oberländer Károlyt, a legrégebb tagot, a filmkölcsönzők doyenjét, aki 28 év óta minden közgyűlésen megjelent.

Az elnök felszólítására a tagok felállással rótták le kegyeletüket a folyó év elején elhunyt Horváth Elek h. államtitkár, a filmcenzura hosszú éveken át volt elnökének emléke iránt, aki áldozatos munkájával maradandó eredményekkel emelte a magyar filmszakma színvonalát.

Elnöki megnyitójában ezután Pogány Frigyes dr. ismertette az egész világon fellángoló nacionalizmus eszméinek szükségességét, amelyek természetes következményeként jelentkeztek az áldatlan békeszerződésekkel gúzsbakötött országokban, így nálunk is. Az idők szavát megérezték az egyesület tagjai is, ha nem

mindjárt az események elején is. A maga részéről évekkal ezelőtt ösztönözte a tagokat, hogy igyekezzenek keresztény tökélet beolvasztani a filmkölcsönzői szakmába. Sajnos, ez a tökélet csak a biztos üzletnek látszó moziszakmában jelentkezett, a kétséges rentabilitású filmkölcsönzésben azonban nem kívánt kockázatot vállalni.

Szólt továbbá a Filmkamaráról is, amely nem olyan formában született meg, ahogy azt az egész szakma várta. Színészekkel együtt nem lehet a Filmkamarát elképzelni, mely csupán művészi és szociális célok elérésére alakult, de egyébre nem. Joggal tette, amikor beleavatkozott a Kamara és az OMME harcába. Hiszen a Kamara ma már maga is szeretne átalakulni. És ez rövidesen meg is fog történni. Addig, amíg a Kamarában nem foglal helyet az egész szakma, az OMME-ra szükség van. Nézete szerint a Kamarának az OMME tagjaival szemben ma még nincs jogköre. De eljöhét az idő, amikor lesz és amikor az OMME feleslegessé válik. Ez idő szerint még az OMME működése ellen nem merülhet fel kifogás. Nem kíván harcot folytatni a Kamarával szemben, tiszteli annak célkitűzéseit, az OMME-ra azonban még szükség van és ezért vállal minden ódiomot.

Pogány Frigyes dr. elnök nagy tapssal fogadott megnyitó beszéde után Erdélyi István dr. titkári jelentése következett, melyet érdekes és a szakma minden ágára kiterjedő és megvilágítani törekvő részleteire való tekintettel teljes terjedelmében közöljük az alábbiakban:



### Igen tisztelt Közgyűlés!

Több, mint másfél év telt el a legutóbbi, 1937. novemberében megtartott évi rendes közgyűlésünk óta. De amilyen példa nélküli 28 év óta fennálló egyesületünk életében az évenkénti rendes közgyűlésünk elhalasztása, oly

rendkívüli történelmi események zajlottak le ez idő alatt. Ezek az események okozták legnagyobb-részt a közgyűlés elhalasztását is.

Magyar szempontból a legnagyobb horderejű és egyben

legörvendetesebb esemény az ősi Felvidék magyar többségű területei nagy részének és a hűséges Kárpátjának az anyaországhoz való visszatérése, továbbá a cseh-szlovák állam felbomlása és a Magyarország megcsónkításának állandósítására alakult rosszemlékű Kisantant szövetség megszűnése.

Ezekben a történelmi eseményekben az igazság hajnalhasadását látjuk és hitünk szerint annak az ezer év óta fennállott helyzetnek helyreállítását jelenti ez, amelyet mi „a magyarság vezetőszerpene a Kárpát-medencében” névvel jelölünk.

Ezek után bízunk abban, hogy a többi jogtalanul elszakadt területeink visszatérése és így a történelmi igazság győzelme csak igen rövid idő kérdése.

Amikor a visszacsatolt ősi területek mozgósínházi üzemeit, mint kedves új üzletfeleinket ezúton is szeretettel üdvözlöm, egyben jelentem az igen tisztelt közgyűlésnek, hogy

a visszacsatolt területen mintegy 58 mozgósínházi üzem működik, ami hazai mozgósínházi állományunkban 11%-os emelkedést, a kölcsönző vállalatoknak pedig cca 5-7 százalékos forgalomemelkedést jelent.

Az ország külpolitikai helyzetének gyökeres megváltozásával párhuzamosan jelentős belpolitikai változások keresztülvitelét határozta el a törvényhozás. Ezeknek a változásoknak, melyek nemcsak a politikai, de nagyrészt a gazdasági életre is kiterjednek, szakmánkat többféle szempontból is a legnagyobb mértékben érintik.

A változásokkal kapcsolatban előállt átmeneti helyzet bizonytalansága okozta, hogy az 1938. évi rendes közgyűlésünk elhalasztását két ízben is kénytelenek voltunk kérni felettes hatóságunktól.

A szakmánkat érintő több jelentős kérdés tisztázódása után azonban elnökségünk elérkezettnek látta az időt a közgyűlés megtartására.

A rendkívüli eseménydús másfél éves közgyűlési időszak valamennyi minket érdekítő eseményei közül engedje meg az igen tisztelt közgyűlés, hogy előbb a kisebb jelentőségűeket ismertessem, a lényegesebbekről pedig külön foglalkozzam.

1937. novemberében volt a legutóbbi közgyűlésünk.

Ugyanazon év decemberében a belügyminisztériumban ankéton vettünk részt, melyen

### a közös műsorkötés rendszere ellen élénk tiltakozást jelentettük be,

e tárgyban a következő hónap 1938. I. 25-én kiadott a 111.000/938. B. M. sz. rendelet, mely műsorellátási megállapodások érvényességét belügyminiszteri jóváhagyáshoz kötötte.

Sajnos, a rendelet végrehajtása során nem váltotta be a hozzáfűzött reményeinket, mert nem csökkentette a műsorkötő egykezek hatalmát.

Ugyancsak 1938. januárban ankéton vett részt elnökségünk a kereskedelmi minisztériumban Kőszeghy Iván miniszteri tanácsos úrnál, ahol

a filmbehozatal vámelőjegyzési eljárásának könnyítéséről folytatunk eredményes tárgyalásokat.

Ugyanabban a hónapban, január 12-é a Magyar Filmgyártók egyesületünk kívánságára a M. M. O. E., O. M. M. E. és M. F. E. közös elnökségi értekezletet tartott, melynek eredményeképpen

három tiltakozó táviratot küldtünk a belügy-, ipar- és kereskedelemügyi minisztériumhoz, melyekben a fenyegető gyártó egykéz, kölcsönzői egykéz és mozi egykéz tervek ellen tiltakoztunk.

A következő hónapban mozgalom indult az O. M. M. E., M. M. O. E., a M. F. T. O. E. között létesítendő

### filmkaszinó

közös helyiségei iránt. A hosszadalmas tárgyalások közben bekövetkezett nagyjelentőségű események, így a Filmkamara felállításának terve miatt, ezek a tárgyalások elmaradtak.

Az ezt követő, tehát 1938. áprilistól máig eltelt idő szakmai eseményei a legszorosabban összefüggnek az első és második u. n. zsidótörvénnyel s a Filmkamarával, így ezekről külön fogok jelentésemben megemlékezni.

Itt még el kell mondanom, hogy

a magyar filmgyártók érdekeit mélyen sértő intézkedések történtek a cenzúrajegyekkel kapcsolatban.

Míg ugyanis egyrészt az 1937. évi októberi 121.000/1937. B. M. sz. rendelet az eddigi 8 jegy helyett 3 jegyre szálította le a gyártók igényeit, addig egy 1938. augusztus havában megjelent rendelet utasítja a filmcenzúrát, hogy 50 drb. cenzúrajegyet szolgáltatson ki a Filmipari Alapnak. Ily módon

a magyar film életképességéhez okvetlenül szükséges jutalmak nagy részét elvették a gyártóktól és odaadták a Filmipari Alapnak.

A rendelkezések következményei máris mutatkoznak, egyrészt a gyártás stagnálásában, másrészt abban, hogy a cenzúrajegyekben hiány mutatkozik a piacon.

Sürgősen szükséges tehát egy újabb rendelkezéssel szabályozni a kérdést és pedig a magyar filmgyártás visszaesésével számolva oly módon, hogy egy-egy magyar film után 5 drb. cenzúrajegyet adjanak és magyar film után cenzúrajegyet ne kelljen beszolgáltatni.

Nagy érdekességű eseményei szakmánknak a belügyminisztériumnak

a keskenyfilmes mozik felállításával kapcsolatos intézkedései, illetőleg az ilyen keskenymoziknak a megalakítása.

Bár ezeknek a moziknak a létesítése bizonyos mértékig meglassítja a tagjaink üzletkörébe eső normál mozipark további fejlődését, mégis jóleső örömmel üdvözljük a keskenyfilmes mozikkal kapcsolatos intézkedéseket, egyrészt, mert

ezek a mozik is kiterjeszteni hivatottak a magyar kultúrát, másrészt, mert ezeknek a moziknak az állami felkarolásában a filmnek, mint jelentős kultúr és nemzetnevelő tényezőnek újabb hivatalos elismerését látjuk.

Kisebb jelentőségű, de

hibás intézkedésnek tekintjük az 54518/1939. B. M. sz. rendeletet, mely a filmek fő- és alcímének felszerelését tiltja el.

Köztudomású dolog, hogy a filmcím bizonyos mértékig azt a célt szolgálja, hogy a közönség érdeklődését a film darabra irányítsa, ebből a szempontból egészen más igényei vannak a premiermoziknak és a kis falusi mozik közönségének. Ehhez képest a filmkölcsönzők gyakran a két különböző ízlésű közönségre szabják a fő- és alcímét.

Az újabb rendelkezés elsősorban a kisebb mozikat fogja károsan érinteni.

Újabb terheket jelent a mozgósínházak részére a kormány múlt hónapban megjelent rendelete, amely kötelezően előírja, hogy műsorukban

kisérő filmeket is bemutató mozgósínházak kísérőműsoraiknak legalább 30%-át Magyarországon, magyar nyelven gyártott ismeretterjesztő filmből tartoznak beszerezni.

Ez a rendelkezés, figyelemmel a csak Magyarország részére készülő kultúrfilmek előállításának rendkívül magas költségeire és a ma még rendelkezésre álló rövid magyar kultúrfilmek csekély számára,

igen nehéz feladat elé állítja a mozgósínházakat. Nagy feladat lesz a kultúrfilmeket a rendeletben előírt %-os arányszámban beszerezni és egészen bizonyos, hogy ez az intézkedés a mozgósínházak műsorainak megdrágítását fogja eredményezni.

Célszerűbbnek látszott volna, hogy a kormány a magyar kultúrfilmek kötelezővételét fokozatosan léptette volna életbe és pedig oly módon, hogy a most következő szezonra legfeljebb 15% és a következő szezonban 25-30%-os arányt állapított volna meg.

Külön kívánom tárgyalni jelentésem kapcsán az 1938. évi XV. és az 1939. évi IV. tc.-nek, vagyis

az első és második zsidótörvénynek eddig tapasztalható szakmai kihatásait.

Az első zsidótörvény rendelkezései szerint a filmkölcsonzói alkalmazottak csak annyiban estek bizonyos korlátozás alá, amennyiben az illető vállalat 10, vagy ennél több értelmiségi alkalmazottat foglalkoztatott. Ennélfogva tagjaink közül mindössze néhány külföldi filmvállalat alkalmazottait érintette a törvény rendelkezése. Sokkal

súlyosabb helyzetet teremtett az 1939. évi IV. tc., amely a kisebb vállalatokra nézve is (megállapított határidőkkel) előírja az értelmiségi alkalmazottak tekintetében a számarány alkalmazását.

Ezek az újabb rendelkezések igen sok vállalatot kényszerítettek arra, hogy alkalmazottainak egy részét aránylag rövid határidőkön belül kicserélje.

Tagjaink, akiket az említett törvények rendelkezései igen súlyosan érintenek, a legnagyobb igyekezettel tesznek eleget a rendelkezéseknek és bízunk abban, hogy a kormány intézkedései a vállalatok életében súlyosabb zökkenőt nem fognak okozni.

Sokkal súlyosabban érinti azonban szakmánkat az a körülmény, hogy

a második zsidótörvény egyes rendelkezései szakmai bizonytalanságot teremtettek, amennyiben felhatalmazták a belügyminisztert arra, hogy bármely mozgóképüzem engedélyét bármikor revízió alá vehesse, az említett törvény alkalmazása szempontjából.

Tekintettel arra, hogy a törvény végrehajtása a dolog természeténél fogva hosszabb időt vesz igénybe, ennél fogva szükségképpen előállott az az aggályos helyzet, hogy a mozgósztóműzi üzemek jórésze fölött az engedélymegvonás veszedelme lebeg és a kérdéses mozgósztínházak üzemüket csak máról-holnapra tudják vezetni, tartózkodnak a szükségesnek mutatkozó investícióktól és mindenképpen visszahúzódnak az előzetes filmkötésektől. Ezrel természetesen megbénítják úgy a filmkölcsonzói szakma működését, mint pedig a hazai filmgyártás újbóli megindítását.

Okvetlenül szükségesnek látszik, hogy a belügyminiszterium az engedélyrevízió haladéktalan keresztülvitelével a szakmai bizonytalanságot szüntesse meg, mert ellenkező esetben úgy a filmkölcsonzó, mint a hazai filmgyártó ipar elkerülhetetlenül végromlásba jut.

Különös helyzetet teremtettek az első zsidótörvény végrehajtási utasításának, valamint az ennek alapján kiadott 1938. augusztusában 6090/1938. M. E. sz. alatt megjelent és a Színművészeti és Filmművészeti Kamara felállításáról szóló kormányrendelet intézkedései, amelyek előírták, hogy

a filmkölcsonzó- és filmgyártóvállalatok igazgatói, illetőleg ügyvezetői művészi ügyvezetőknek tekintendők és mint ilyenek csakis az esetben működhetnek eddigi hatáskörükben, ha megszerezték a Kamara ügyvezetői szakcsoportjában a kamarai tagságot.

E rendelkezés végrehajtása kapcsán a ténylegesen működő filmkölcsonzóvállalataink jó részének eddigi igazgatóját,

illetve ügyvezetőjét sem a kamarai előkészítő bizottság, sem pedig az azóta megalakult kamarai választmány nem vette fel, illetve mai napig sem döntött a felvételi kérelemről, aminek következtében

**több jelentékeny kölcsonzóvállalatunk áll a „lenni vagy nem lenni” súlyos problémája előtt.**

A második zsidótörvény az előző törvény rendelkezéseit oda szigorította, hogy ezentúl

a törvény értelmében zsidónak tekintendő személy nem lehet filmgyártó- vagy filmkölcsonzóvállalat igazgatója, művészeti ügyvezetője, művészeti ügykezelője vagy olyan alkalmazottja, aki az illető vállalat működésére irányító befolyást gyakorol.

E második törvény végrehajtási utasítása, amelytől még remélni lehet a szerzett jogoknak, vagy legalább is a kamarai tagsággal szerzett jogoknak elismerését, még nem látott napvilágot, azonban kétségtelen, hogy

**az újabb szigorítás a korábban is megoldhatatlannak látszó helyzetet teljesen kilátástalanná tette.**

Köztudott dolog, hogy egy filmkölcsonzóvállalat tényleges vezetése, irányítása, a rátermettségen kívül jelentékeny gyakorlatot, nagy szakmai tapasztalatot, s a nemzetközi filmpiacnak és a vevőkörnek abszolút ismeretét kívánja, még normális szakmai viszonyok mellett is. Kétszeresen áll ez a mai viszonyokra, amikor

**a szakma a film-túlkínálat és a műsorkötési összeállítások következtében két kő között morzsolódik.**

Kétségtelen az is, hogy a törvény által kívánatosnak minősített keresztény elemek szakmánk iránt, de különösen a filmkereskedő és filmkölcsonzó foglalkozások iránt egészen a legutóbbi időkig vajmi kevés érdeklődést tanúsítottak, aminek következtében természetesen

**nem áll rendelkezésre elegendő számban megfelelő rátermettségű, gyakorlattal, illetőleg tapasztalattal rendelkező keresztény vállalati igazgató és vezető tisztviselő.**

E helyen kötelességemnek tartom külön figyelmeztetni tagjainkat arra a veszedelmes helyzetre, amelybe azáltal juthatnak, ha a törvényben előírt címen alkalmazott keresztény munkatérők nem a számukra kijelölt irányító vezető-munkakört látják el. Ez esetben u. i.

**„Strohmann” alkalmazása miatt, úgy a vállalat, mint az alkalmazott a legsúlyosabb megtorlásnak teszi ki magát.**

De ugyanúgy fel kell hívnom az illetékesek figyelmét a törvény rendelkezéseinek ez idő szerinti végrehajthatatlanságára. Közérdekből kívánatosnak látszik, hogy

**legalább még ez év végéig türelmi időt adjanak az említett körökben alkalmazottak számára, hogy ezáltal időt nyerjen a szakma a most**

**már tömegesen jelentkező keresztény munkaerőknek a megfelelő kiképzésére.**

Az elmúlt év nagyjelentőségű eseménye filmszakmai szempontból a Színművészeti és Filmművészeti Kamarának megalakulása.

Egyesületünk hosszú évekkal ezelőtt kívánatosnak tartotta a Filmkamara felállítását, melyet oly módon képzeltünk el, hogy a Kamarában lesznek tömörítve a film előállításával, forgalombahozatalával és bemutatásával foglalkozó érdekeltségek, nevezetesen a filmgyártók, filmkölcsonzók és a mozgószínháztulajdonosok.

Amikor a belügyminiszter úr múlt év augusztusában a Színművészeti és Filmművészeti Kamara felállítására készült rendelettervezetet észrevételezésre vett egyesületünknek megküldte, volt alkalmunk fenti álláspontunkat kifejteni, amely mellett nem hallgattuk el azt a véleményünket sem, hogy

**a Színművészeti és Filmművészeti Kamara a tervezet szerinti célkitűzései és összetétele mellett az egyesületünk védelme alatt álló filmkölcsonzóvállalatok számára eredményes munkát nem fejthet ki.**

Ennek ellenére a múlt év augusztus 28-án megjelent filmkamara rendelet, az előadói tervezeten csak lényegtelen változtatásokat eszközölt és míg egyrészt továbbra is fenntartotta a Kamara művészeti jellegét, addig másrészt változatlanul kívánta a filmkölcsonzóval foglalkozó vállalatok ügyvezetőinek és művészi ügykezelőinek (dramaturgok) kamarai tagságát. Ismeretes tagjaink előtt egyesületünk vezetőségének az a többször kifejtett álláspontja, amely szerint

**a jelenlegi Színművészeti és Filmművészeti Kamarai alapszabályainál és összetételénél fogva alkalmatlannak tartja arra, hogy a filmkölcsonzók gazdasági érdekeit képviselje.**

Tudjuk, hogy speciális filmkölcsonzó gazdasági érdekeink mennyi szerteágazó irányban terjeszkednek ki és milyen körülméktől, gondos és szakszerű képviseletre szorulnak. Tisztában vannak t. i. tagjaink azzal is, hogy ezek az érdekek a Színművészeti és Filmművészeti Kamarába tömörített filmszínészek, statiszták, rendezők és a gyártásnál foglalkoztatott egyéb alkalmazottak részére teljesen közömbösek, vagy éppen érdekeikkel ellentétesek. Eppen ezért

**elképzeltetéslen, hogy a Kamara, amelynek választmányában filmkölcsonzó szakmánk mindössze két taggal, a többi — gyakran ellentétes érdekű — szakmai ágak pedig 14 taggal vannak képviselve, alkalmas legyen arra, hogy a mi kölcsonzó gazdasági érdekeinket védje.**

Ennek ellenére készsággal hajlandók vagyunk alávetni magunkat a Kamarának minden olyan kérdésben, melyben a Kamara alapszabályszerűen illetékes. De

vissza kell utasítanunk minden olyan kamarai törekvést, mely a Kamara alapszabályszerű hatáskörének túllépésével, vagy tag értelemzésével egyesületünk jogait és hatáskörét kívánja csorbítani.

Amint ezt már többször leszögeztük, e helyről ismételten hangsúlyozom, hogy mindazon kérdésekben, amelyeket a vonatkozó rendelet a Színművészeti és Filmművészeti Kamara hatáskörébe utal, mint amilyenek a film művészeti és kulturális kérdései, vagy az alkalmazottak szociális védelme stb., a legnagyobb készséggel hajlandó egyesületünk a Kamarával együttműködni.

Reméljük és közérdekből kívánatosnak tartjuk, hogy

a kormány újabb intézkedéssel állítsa fel a színművészetétől független önálló Filmkamarát és abba a filmszakma három fontos ágának: a gyártásnak, kölcsönzésnek és a mozgósínházaknak érdekképviselőit megfelelő és célszerű autonómiával vonja be.

Meggyőződésünk, hogy az ilyen Filmkamara csorbítatlan hatáskörrel és eredményesen tudná szolgálni a magyar filmgyártás és a hazai film és mozi-szakma fontos ügyeit.

Külön megemlítésre méltó fontos intézkedése a kormánynak a folyó év januárjában megjelent kormányrendelet, mely az Országos Nemzeti Filmbizottság felállításáról intézkedik. Ez a bizottság a belügyminisztérium, iparügyi minisztérium, kultuszminisztérium és a miniszterelnökség kiküldötteiből áll, elnökét a miniszterelnök nevezi ki és teljes hatáskörrel intézkedik mindazon kérdésekben, melyek a magyar filmgyártásban a filmszakmát érintik.

Sajnáljuk, hogy az O. N. F. B. megalakításakor a szakma reprezentánsait kifelejtették,

azonban így is nagy várakozással tekintünk a megalakult új szerv működése elé és hisszük, hogy a szakmai érdekeltségek meghallgatása után megfelelő hozzáértéssel és a bizottság igen tisztelt tagjaitól már megszokott jóindulattal fogja elvégezni nagy feladatait.

Engedjék meg, hogy jelentésem kapcsán röviden vázoljam tagjaink általános helyzetét. Ha már az előző évi közgyűlésen elődöm a szakma helyzetét súlyosnak jellemezte, úgy

a mai helyzetet nyugodtan nevezhetem aggasztónak is.

A filmkölcsönzők sorsa a legszorosabban összefügg egyrészt a hazai filmgyártás sorsával, másrészt a mozgósínházak frontján tapasztalható bizonytalanság mennyire megnehezíti tagjaink működését: ehelyütt viszont arra a körülményre kívánok rámutatni, hogy

hazai filmkölcsönzővállalataink részére egzisztenciális kérdés a magyar filmgyártás sorsa.

Ez a gyártás pedig ezidőszertint jóformán teljesen szünetel, holott más esztendőben ilyenkor a filmgyártó stúdiókban lázas munka szokott folyni és tavaly ilyenkor pl. 15 teljesen kész, illetőleg már forgatás alatt álló magyar film várta az új évadot. Ezzel szemben ma mindössze négy olyan magyar film-

ről tudunk, amely részben elkészült, részben elkészítés alatt áll és még nem került bemutatásra.

A magyar filmgyártás leállításának okai között természetesen elsősorban ismét a szakmai bizonytalanságot kell megemlíteni, melyet részben a második zsidótörvény végrehajtási utasításának késlekedése, részben a küszöbön álló mozi-revizió okoz.

Ezen felül azonban igen sok olyan ok is szerepel, amely a tárgyilagosan gondolkodó előtt valósággal érthetetlen. Érthetetlen többek között, hogy akkor,

amikor a megnövekedett fogyasztó piac és a kétségtelenül kisebb filmkínálat a magyar film bevételeinek jelentékeny emelkedését igéri, ugyanakkor a magyar filmgyártás eddigi hiteleit részben beszüntetik, részben szűkítik. Érthetetlen továbbá, hogy a magyar kormány, amelynek előbb említett intézkedései nagyrésztben okai a filmgyártás leállításának, miért nem keres módot arra, hogy a filmgyártáson segítsen?

Hiszen jól tudjuk, hogy hozzáértő gyártó és gyártási alkalmazottak ma is megfelelően állnak rendelkezésre és az államnak egészen csekély áldozattal módjában lenne ezeket a gyártókat hozzásegíteni a magyar filmgyártás újbóli megindításához. Teljesen logikátlan, hogy a magyar filmet akkor hagyják tönkremenni, amikor arra a legnagyobb szükség lenne. Tisztaban kell mindenkinek lennie azzal, hogy

a magyarul beszélő hangosfilm a magyar nemzeti gondolat, a magyar kultúra terjesztése tekintetében az iskolával és a rádióval együtt a legjelentékenyebb és a legértékesebb tényező, és ennek az erősítése kétszeres fontosságot nyert a területvisszacsatolások által, valamint a nemzetiségi kérdések nagy aktualitása következtében.

Szinte hihetetlen lenne, ha a kormány ugyanakkor, amikor az Operaházra és a Nemzeti Színházra évenként többmillió pengőt áldoz, ugyanakkor a ma sokszorosan fontos magyar filmgyártás támogatására néhány százezer pengőt sem tudna folyósítani.

Súlyos problémája kölcsönzővállalatainknak

a külföldi filmekben mutatkozó túlkínálat kérdése.

Ez a kérdés a kétszláger-rendszer hatósági beszüntetése óta állandó problémája szakmánknak, melyen sokáig az aál kívántak segíteni, hogy a korábbi kétszláger-rendszer újbóli visszaállítását követelték. Az azóta eltelt események arról győzték meg valamennyiünket, hogy a duplaszlágeres műsorok visszaállításának követelése nem helyes, mert a mai rendszer a mozgósínházak és a nagyközönség szempontjából teljes mértékben bevált. Éppen ezért

az árlétörésekre vezető filmtúlkínálatot más módon kell a legsürgősebben megszüntetni

és ezáltal lehetővé tenni, hogy filmjeinket kölcsönzővállalataink jobban tudják kihasználni.

Tekintettel arra, hogy tagjaink a filmbehozatal redukálására egymás között — a dolog természeténél fogva — nem fognak tudni megegyezni,

szükségesnek látszik, hogy a kormány, részben a magyar film védelme, részben pedig nemzetgazdasági szempontból, a filmbehozatal korlátozása tekintetében intézkedéseket tegyen.

Különösen vonatkozik ez azoknak a külföldi vállalatoknak filmbehozatalára, amelyek Budapesten fiókokat tartanak fenn és míg valósággal ontják piacra a külföldi filmjeiket,

ők maguk a magyar filmgyártásban vállalkozó szerepet nem töltenek be.

A fentvázolt filmtúlkínálat idején kétszeresen sérti tagjaink érdekeit az a körülmény, hogy

a belügyminisztérium a mozgósínházi engedélyek kiadása tekintetében a túlságos óvatosság álláspontjára helyezkedik és így a legtöbb helyen a mozgósínházak között egyáltalán nem alakulhat ki konkurrencia.

Helytelen, hogy az ország jónéhány vidéki városában, ott, ahol régebben két és három mozgósínház működött a belügyminiszter jóváhagyásával, még a mai közműtermen jó mozikonjunktúrában is szünetelési engedélyt kapjanak az engedélyesek és így az illető városokban két és három mozgósínház helyett csak egyetlen mozgósínház működjön. Ez a mozgósínház az így szerzett monopólium ellenében szívesen kártalanítja a szünetelő mozik engedélyeseit, de ki kártalanítja az elszenvetett veszteségeikért a magyar filmgyártókat és az illető város moziközönségét? A fentiek szerinti aránytalanság különösen ma tűnik szembe, amikor a visszacsatolt Kassán pl. 5 működő mozgósínházat találtunk, míg ugyanakkor a jóval nagyobb Szegeden, Pécsen és Miskolcon csak 3-3. Debrecenben csak 4, a több mint 40.000 lakosú Szombathelyen pedig egyetlen mozgósínházi üzem működik.

Súlyos kárára van az egész szakmának a kétségtelenül meglévő mozgósínházi vállalkozói kedvnek ilyen gúzsba kötése.

Összefoglalva a fentieket, a hazai filmkölcsönzővállalatok és a magyar filmgyártás megmentése érdekében kívánjuk a következőket:

1. a magyar filmgyártás normális hittel való ellátását;
2. a nemzeti vagy kulturális szempontból értékes magyar filmeknek állami szubvencionálását;
3. a magyar filmek után kiadandó cenzúrajegyek számának felemelését;
4. újból helyet kívánunk kapni a szakma filléréiből felállított és fenntartott Filmipari Alap kezelésében;
5. kívánjuk a mozgósínházi üzemengedélyek kiadásának szabadabbá tételét;
6. kívánjuk a külföldi filmek behozatalának korlátozását;
7. intézményes biztosítását kívánjuk annak, hogy a mozgósínházi engedélyeket a kormány nem engedi

*Premier Plan*



**ERDÉLYI ISTVÁN dr.**

Fiatalkora ellenére olyan nagy múlt *van* mögötte, amellyel sokkal idősebb kartársai közül is csak kevesen dicsekedhetnek. Nem csoda. Hiszen rövidnadrágban és ötödik gimnáziumba járt még, amikor édesatyja pestszentlőrinci mozijában a reklámfőnöki tisztséget töltötte be. Érettségi előtt pedig ugyanennek a mozinak műsorkötőjévé és vezetőjévé avaszták. A mozirevizió idején már ügynevezett öreg mozisnak számított. Egy sereg pestkörnyéki mozi felvirágoztatása fűződik a nevéhez. A változatosság gyönyörködtet elve alapján a mozizás után filmet csinált. Először csak utószinkronizált egy vallásos tárgyú francia filmet, az emlékeztető sikeres „Ne sírj édesanyám!” címűt. Ettől kezdve a film már jobban érdekelt, mint a mozi. Megesimálta a „Tomy, a megfagyott gyermek” és „300.000 pengő az utcán” című magyar filmeket és közben számos külföldi filmet is hozott forgalomba. Ebben az évben az egyik legszebb sikerű magyar filmet, a „Szervusz Péter!” címűt produkálta. Amellett a kölesönzők egyesületének ügyvezető titkára s az újabb szakmai akciók agytrösztjének egyik jelentős, de csöndes tagja. Majd elfelejtettük! Közben, valahol a sorok elején jogi doktorátust is szerzett. Ő a szakma fogadott prókátor. Azonkívül teniszbajnok.

mammutvállalatok vagy trösztök kezébe jutni;

8. rendelkezést kívánunk arra nézve, hogy a premiermozgósínházaknál 3, egyéb mozgósínházaknál 2-nél több színház ne állhasson össze közös műsorkötésre;
9. kívánatosnak tartjuk ezenkívül, hogy a szakma összes ügyeinek egységes intézésére önálló Filmkamara létesíttessék a meglévő érdekképviseletek bekapcsolásával.

Jelentésem befejezésekor nem mulaszthatom el, hogy

**hálás köszönetet mondjak az Elnökség és a választmány i. t. tagjainak,**

akik komoly, értékes és odaadó munkásságukkal, illetve segítségükkel lehetővé tették, hogy egyesületünk működésének a zavartalanságát és egyesületünk tagjainak a védelmét a nehéz viszonyok mellett is eredményesen tudtuk szolgálni. De

**különösen hálás köszönetet mondok dr. Pogány Frigyes ömértóságának egyesületünk köztisztületben és közszeretiben álló elnökének,**

aki nemcsak, hogy a tapasztalt és komoly férfiú bölcsességével vezette egyesületünket, hanem a legnagyobb készséggel áll rendelkezésünkre mindannyiszor, amikor akár egyesületi ügyekben, akár egyes tagjaink jogos érdekeinek védelmében kellett az illetékes bármily magas hatóságoknál is eljárni. Az ő mindenütt elismert kiváló személye az a szilárd pont, amelyik nemcsak dísz ad egyesületünknek, hanem a legnagyobb összefogó erőt is jelenteli közöttünk.

**Köszönettel emlékezem meg a titkári iroda személyzetének működéséről,**

amely iroda pontos és lelkiismeretes munkával és nagy igyekezettel váltotta valóra a vezetőség elképzeléseit és mindenkor készséggel állt rendelkezésére tagjainknak.

Tisztelettel kérem az igen tisztelt közgyűlést, hogy a pénztári jelentés és a számvizsgáló bizottság jelentésének meghallgatása után a lelépő tisztikarnak a felmentvényt megadni szíveskedjék.

Nagy tetszéssel honorálta a közgyűlés Erdélyi István dr., az OMME ügybuzgó titkárának valóban érdekes jelentését, amely általánosságban és részleteiben is őszintén rámutatott a magyar film- és moziszakma bajaira és az orvoslások módozataira is.

A pénztári jelentés, a számvizsgáló jelentése, a felmentvény megadása után sor került a teljes tisztikar, a választmány, a járulékmegállapító, a számvizsgáló és fegyelmi bizottság, valamint a Geiger-Richard-alap tagjainak választására.

A választáson 53 szavazat adatott le s az egyes tisztségekre a következők választották meg:

*Tisztikar:*

- Elnök:* Pogány Frigyes dr.  
*Társelnök:* Nagy Sándor dr.  
*Ügyvezető elnök:* Siegler Frigyes  
*Titkár:* Erdélyi István dr.  
*Pénztáros:* Czaupper Miklós.  
*Ellenőr:* Pless Ferenc  
*Ügyészek:* Beleznai László dr.,  
 orosz Marton György.

*Választmány:*

- Castiglione Henrik,  
 Güttler Antal,  
 Hamza Dezső Ákos,  
 Horovitz Richárd,  
 Palugyay Miklós dr.,  
 Szentpály István dr.,  
 Tamási József,  
 Teichmann Ernő.

*Póttagok:*

- Kovács Emil,  
 Kovács Gusztáv,  
 Szemerjay Dénes.

*Geiger Richard-alap:*

Czaupper Miklós, Kovács Gusztáv.

*Fegyelmi bizottság:*

- Elnök:* Pogány Frigyes dr.,  
*Tagok:* Kovács Emil, Palugyay Miklós dr., Siegler Frigyes, Szentpály István dr.

*Járulékmegállapító bizottság:*

Hamza Dezső Ákos, Pless Ferenc.

*Számvizsgáló bizottság:*

Knoll József, Trutzer Ernő.

A közgyűlés Pogány Frigyes dr. elnök zárószavaival végződött. Köszönetet mondott először az újból történt egyhangú megválasztásával kapcsolatban minden tagnak, majd üdvözölte az új tisztikart, a választmányt és az egyes bizottságok új tagjait, végül köszönetét fejezte ki mindazoknak, akikkel a múltban oly sokat és hathatósan dolgozott együtt.

Mádl J. Géza, e héten elhunyt kartárs emlékének felállással adott jelt az elnök, aki végül Isten áldását kívánta jövődő működéséhez az OMME új vezérkarának, amely nyomban megtartotta első ülését.

\*

Az újságíró pontosságával és tárgyilagosságával regisztráltuk az OMME közgyűlését, amelynek egyes pontjaihoz, az idő rövidsége miatt, nem áll módunkban hozzászólni. Jövőheti számunkban azonban kimerítően reflektálunk a közgyűlés szónokainak néhány olyan kitételére, amelyekkel kapcsolatosan nekünk más az álláspontunk.

# HIVATALOS RÉSZ

## FILMKAMARA

BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-ÚT 69

TELEFÓN: 114-305

**Kamarai tagok törlése.** A választmány folyó hó 21-i ülésén *Muhary Vendelt* az előadóművészek szakosztályába felvett kamarai tagot saját kérelmére törölte. Ugyancsak törölte a választmány folyó hó január hó 11-i határozata alapján, amely szerint egyenruhás zenekari tag kamarai tag nem lehet, a következő postászenekarhoz tartozó és a fenti határozatot megelőzően felvett

kamarai tagokat: *Baán Rezső, Gondos Ferenc, Molnár Sándor, Patkós István, Szódi László* zenészeket.

**Közös választmányi ülést** tart a Kamara július 3-án, hétfőn délelőtt 11 órakor hivatalos helyiségében.

**Arcképes igazolványok.** A tagok arcképes igazolványait átvehetik a Kamaránál a hivatalos órák alatt

d. e. 9—2-ig. Az igazolvány átvételkor fizetendő az okmánybélyegért 1 pengő, a börtokért 1.60 pengő. A igazolványhoz 2 drb 6x6 cm, kétévesnél nem régebb fénykép szükséges. Az arcképes igazolvány csak rendes kamarai tagok részére adható ki és csak azok részére, akik az igazolvány árán felül tagdíjaikat is legalább július 1-ig befizetik. Minden tag érdeke az igazolvány kiváltása.

## OKTATÓFILM

### A Szent Imre gimnázium jelentése a filmoktatásról

Véletlenül került a kezünkbe a *ciszterci-rend budapesti Szent Imre gimnáziumának* az 1938—39. iskolai évről *Brisits Frigyes dr.* igazgató szerkesztésében megjelent évkönyve, amelynek egyik fejezete a gimnázium *filmoktatásának* jelentőségét és eredményeit ismerteti. Az érdekes beszámolót, — amely természetesen csak egyetlen pont az ország egyre szélesedő filmoktatásügyének nagy komplexumában — teljes terjedelmében alább közöljük:

A nagyon örvendetesen fejlődő hazai középfokú filmes oktatásban intézetünk az idén, a mult esztendő előnyös tapasztalataira építve, még nagyobb buzgósággal vett részt. A filmeket csak az illetékes órák keretei közt használtuk, még pedig legtöbbször a tanítás anyagának részleteit megvilágító, feltáró, de gyakran összegező célzattal és eredménnyel. A tanulók igen szívesen és figyelmesen vesik emlékükből a jól megépített pergőképek tartalmi értékeit és bár Budapest gyermekei, nem ütköznek meg az itt-ott felbukkanó technikus szépséghibákon, mert a látszaton túl a lényegre keresik és a filmet, mint lelki élményt fogják fel.

Iskolánkban kb. 400 fiúnak van fényképezőgépe. Ez az *akcióképes fényképezőkészség* azt is elárulja, hogy növendékeink ismerik a képkészítés szépségeit, de nehézségeit is. Tudják tehát, hogy nemcsak az alak, a technika a fontos, hanem a képben, a filmben rejtőző gondolat az elsősorban. Különösen a tanárok, a tudósok által készített pergőképeket becsülik és szeretik, mert ezek tartalmában és módszerben legjobban megközelítik az iskolai nevelés céljait és könnyebben beleilleszkednek a tanulóifjúság lelki világába. A kiváló művészi képzettségű tanárszakembereké itt a jövő! Különösen természet-tudományos, néprajzi, a visszatért tájegységek életét feldolgozó pergőképek kiegészítése lesz a hazai oktatófilm egyik feladata. A természettudományi filmekben kivált a jól megválogatott és filmszerűen alkalmazott úgynevezett nagy képeknek van maradandó élményszerűsége, amely a figyelmes szemlélőt mélyebbhezeti egyéni munkálkodásra vezeti a természet közvetlen megfigyelésében. Ebben látjuk mi az eljövendő színes film egyik legértékesebb alkalmazását, bár nagyon jól ismerjük a színes film körül folyó gondolat harcát.

Az I/a. és I/b., II/a. és II/b. osztályban földrajzi és természetrajzi, a III/a. és III/b. osztályban földrajzi, a IV/a. és IV/b. osztályban ásványtani és vegytani.

az V/a. és V/b. osztályban biológiai, a VI/a. és VI/b. osztályban élettani és állattani filmeket vetítettünk. Az I/a., az V/a. és VI/a. osztályban klasszikus tárgyú képeket is pergettünk.

Az egész iskolai évben *mintegy hetven filmet* vetítettünk. Az egyes filmeket többször is megmutattuk s ezért kb. 30.000 m film pergett 210 (nem teljes) órában.

A jelentésből megállapítható az oktatófilm nagy hordereje, tanító-jellege és az iránta a tanulóifjúság körében mutatkozó rokonszenv.

A *ciszterci rend budapesti Szent Imre gimnáziumának* filmoktató kultusza nyilvánvalóan a legjelentősebbek közé tartozik az ország iskolái körében. Ennek főokát talán abban kell keresnünk, hogy az intézet tanárainak sorában ott láthatjuk a film egyik régi barátját és művelőjét, *Gimesi Nándor dr.* egyetemi ny. rk. tanárt, aki a filmcenzúra- és az oktatófilmbizottság tagja, a Magyar Amatőrfilm Szövetség örökös alapító elnöke s aki például *színes* filmet készített a Juli Alpok életéről.

### FILMELŐADÁS A RÁDIÓBAN

Vasárnap, június 25-én a budapesti rádió I. hullámhosszán, délután 4 óra 30 perckor érdekes előadást hallottunk *Hogyan készül az oktatófilm* címmel. A rádió Közművelődési Előadássorozatának keretében elhangzott előadást *Vidacs Aladár* tartotta.

## M O Z I

SZERKESZTI: MORVAY PÁL, A MMOE ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE

MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEMENGEDELVESEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK:

## Választmányi ülés

A *Mozi*egyesület választmánya június 26-án ülést tartott. A választmány az egyesület tagjai sorába felvette Bozó János kisalagi, Barta János cibakházi és Kováts Mátyás dunakisvarsányi moziengedélyeseket.

A kötelező magyar rövidfilmrendelet ügyében a választmány megállapította, hogy annak néhány pontja sérelmes a mozisokra nézve és felkérte az elnökséget az ez ügyben beadott kérvény elintézésének szorgalmazására.

A *Bornemisza Gábor Kárpátaljai üdülőttelep* ügyében a választmány sajnálattal vette tudomásul, hogy sok mozgósínház nem tett eleget a két hirdető kölcsöndíj-befizetési kötelezettségének, miért is ezúton egyelőre megnevezés nélkül szólítja fel mindazokat, akik bizonyára elnézés folytán elmulasztották májusi és júniusi első hirdetői átvételekor annak egyszeres kölcsöndíját a *Magyar Film Irodánál* külön befizetni; hogy mulasztásukat haladéktalanul pótolják a *Magyar Film Iroda* pénztáránál. A *Magyar Film Iroda* igazgatósága 500 pengős adományt juttatott el az Egyesülethez az üdülőttelep céljára, amiért a választmány jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A választmány ezután a *Horthy Miklós Repülő Alap* létesítéséről hozott törvényt tárgyalta. Sajnálattal állapította meg, hogy szakmánk és különösen a magyar filmgyártás jelenlegi nagy válsága idején a törvényhozás éppen a moziügyek megadóztatás útján talált fedezetet erre a nagyfontosságú hazafias célra. Aggályát fejezte ki a választmány az iránt, hogy a közönség megadóztatása és az ezzel járó kellemetlenségek a mozik üzletmenetét lényegesen vissza fogják vetni. A mozik adminisztrációjában is súlyos nehézségeket okozhat a törvény végrehajtása. Éppen ezért úgy határozott a választmány, hogy felhatalmazza az elnökséget olyan módozat kere-

sésére és elfogadtatására, amely mellett a közönség molesztálása elkerülhető és az adminisztratív — előreláthatólag óriási — költségek kiküszöbölhetők volnának, az egész terhet pedig a mozisok vállalják.

A *Magyar Film Irodának* a *Magyar Világhíradó* külföldi anyaggal

500 méterre való kibővítése tárgyában előterjesztett propozícióját a választmány elvileg elfogadhatónak találta, de összegszerűleg elfogadhatatlanul túlzottnak minősítette a *Magyar Film Iroda* előterjesztett költségvetését. Az ügy további tárgyalására Lajos Elemér, Morvay Pál és Mutschenbacher István személyében bizottságot küldött ki.

## Panaszos levelek

A mozikra zúduló sorozatos újabb terhek és megkötöttségek folytán növekszik az elkeseredettség a mozisok táborában. Nemcsak személyesen keresik fel panaszaikkal az Egyesületet, de nap-nap mellett érkeznek elkeseredett panaszos levelek. Egyik ilyen levélből közöljük az alábbi szemelvényeket:

Elismerjük: vannak célok, amiknek érdekében a mozisoknak is mek kell hozni minden áldozatot, ezek elől mi nem zárkózunk el, aminthogy eddig is — anélkül, hogy erre kényszerítetek volna bennünket — mindig mi voltunk az elsők, akik egymással versenyezve áldoztunk a közös oltárán. Sokszor, nagyon sokszor erőnkön felül siettünk meghozni, ha hazafias vagy szociális célokra hivatkozva közeledek felénk.

Most azonban az az irányzat, hogy minden terhet a mozis vállainak kell rakni. Mindenki, aki valamit — pénznélkül — grüncolni akar, vagy akinek nagy-pénzeket igénylő eszméi támadnak, valósággal belebotlik legelsőnek a mozisokba! Még mindig abban a tévhitben élnek egyesek, hogy a mozi olyan színekúra, olyan állami koncesszió, amelyből munka nélkül vagyont lehet keresni. Laikusok fantáziájában úgy alakult ki a kép, hogy a szakma három faktora: a filmgyártó, a kölcsönző és a mo-

zis. A filmgyártó nagy anyagi áldozattal csinálja a filmet, a kölcsönző kikölcsönzi, a mozis pedig beül a pénztárba és szivarozva zsebeli a pénzt! Ez sohasem volt igaz, de legkevésbé most, amikor vállalatunkat csak a legnagyobb körültekintéssel vezetve, a legszigorúbb számításokkal és takarékosággal, filléres kalkulációkkal tudjuk fenntartani. Azok, akik most a filmügyekben ágálnak, fontoskodnak, nem merülnek bele a dolgok tárgyilagos mérlegelésébe, hanem csak pillanat, a ma érdekében, legfőképpen pedig a saját érvényesülésük érdekében csupán azt kutatják mikroszkóppal, hogy hol van még valami jogcím, aminek segítségével a mozist sujtani lehetne, amivel további áldozatot lehetne belőle kisajtolni.

Ha azonban már elkerülhetetlen, hogy a magyar filmgyártást csak áldozatokkal lehet fenntartani, hol maradnak azok, akik a filmgyártással kapcsolatban a gyártás első etapjánál biztosítják a maguk „létminimumát“, amely lehetővé teszi a 30.000 pengős luxusautókat, a villákat, a kisebb-nagyobb birtokokat! Miért tűnik fel elsősorban a verejtékező mozis? A nagy sztárok, a zeneszerzők a szövegírók, akik a filmírók, akik a filmgyártás első percében már minden kozkázat

nélkül megkapják a nagy gázsikat — hol maradnak?

Szinte tobzódik itt az altruizmus! Rendületlenül áldozni akar itt mindenki, de csak a máséból. Az a jelszó, hogy áldozunk a magyar filmgyártásért, lehetőleg azonban a moziséból!

Hosszú-hosszú elkeseredett a levél, amelyből még sokáig idézhetnénk, de elég ennyi is jellemzésül a mozisok lelkiállapotának.

### Felvidéki engedély-kiadás

A végleges felvidéki moziengedélyek ügyében beadott kérvények feldolgozásával a belügyminisztérium elkészült és bár a belgyminiszter az idevonatkozó előterjesztéseket már felülvizsgálta, az engedélyek kiadására egyelőre nem került sor. Miután a katonai hatóságok által kiállított ideiglenes engedélyek hatálya június 30-ával lejár, a közeljövőben, az elterjedt hírek szerint, sor kerül ezek július 31-ig történő általános meghosszabbítására.

A hírek szerint számos felvidéki engedélyt többen összetársítva fognak megkapni és az új engedélyesek viszonylag igen súlyos megterheléseket lesznek kötelesek vállalni. Szakmai körök aggodalommal fogadják

ezeket a híreket, mert azok nem szolgálják a felvidéki városok mozgószínházainak szakmai szempontból is annyira szükségesnek látott megerősítését.

### A zsidótörvény végrehajtási utasítása

A második zsidótörvény végrehajtási utasításának tervezete elkészült és azt az illetékes minisztériumok tanulmányozzák. A végrehajtási utasítás kiadásának időpontjára vonatkozóan biztosat még nem lehet tudni, mégis valószínű, hogy erre július közepén kerül sor. A mozgószínházi igazgatók és üzemvezetők kamarai felvétele tárgyában ezideig semmiféle rendelkezés nem adatott ki, az érdekelteknek tehát ilyen irányú tennivalójuk nincsen.

## ÚJ FILMEK

### Nem loptam én életemben

Irtta: Liszt Nándor és Matolay Géza.

Zene: Ákom Lajos.

Rendezte: Balogh Béla.

Rendezői asszisztens: Németh Dezső.

Főszereplők: Egry Mária, Ania Suli, Kováts Terus, Szilassy László, Latabár Kálmán, Bilicsi Tivadar, Pethes Sándor.

Gyártotta: MFI, 1939.

Beszél: magyarul.

Felvételvezető: Renner Endre.

Hang: Kereszti Ervin.

Kép: Icsey Rezső.

Összeállította: György István.

Díszlet: B. Kokas Klára.

Hossza: 2416 méter.

Cenzura: aluli.

Kölcsönző: Photophon.

Bemutatta: Royal Apollo, június 24.

Boldogh magkereskedő fia: Ödön, Évának, egy gazdag földbirtokos leányának vőlegénye. A fiatalok nem nagyon vonzódnak egymáshoz, a szülők akarata, hogy belőlük egy pár legyen. Ödönnek költői és zeneszerzői hajlandóságai vannak és a Hotel Citadella szép bérénesnőjének udvarol, aki az ő titokban irt slágereit előadja. Budapestre érkezik Eva édesanyjával és a Hotel Citadellában szállnak meg. Fáradtak az úttól, Eva édesanyja hamar elalszik, Eva pedig a fürdőkádban álmodozik, majd onnan kilépve, abban a hitben, hogy anyja szobájába megy, tévedésből az ellenkező ajtón, egy idegen szobába lép be, amelyben Ungvári Pál, fiatal földbirtokos alussza az igazak álmát. A sötét szobában, abban a hitben, hogy a másik ágyban anyja alszik, Eva belefekszik az üresen lévő ágyba. Pál felébred, észreveszi a tévedést és udvariasan előszobájába vonul vissza, hogy két kényelmetlen széken töltsse az éjszakát. Eva is felébred, ő is észreveszi, hogy nem sa-

## MEGJELENTETTÜK

jövő évadbeli anyagunk egyik ragyogó filmjét:

# VÖRÖS ORCHIDEÁK

Rendezte: N. Malasomma  
Zene: H. Groethe

Főszereplők: Olga Csehova,  
Camilla Horn, Albr. Schönhals

**Káprázatos kiállításban lejátszódó bűnügyi történet**

Játsza nagy sikerrel a

# FORUM

filmszínház

# PEGAZUS

Magyar és külföldi filmjeinket tartalmazó ismeretűnket rövidesen szétküldjük az igen fisztelt mozgószínháztulajdonosoknak.

Filmgyártó és filmkölsönző kft.  
Bpest, VII., Erzsébet krí. 7. (Ideiglenes cím)

ját szobájában van, visszaszalad anyja szobájába, de az éjjeliszekrényen felejtí jegygyűrűjét, amelyet Pál megtalál. Pál este a bárban találja meg a gyűrű tulajdonosát és feléje mutogatja az Éva és Ödön feliratot viselő gyűrűt. A következő percben a hotel detektívje letartóztatja, mert reggel óta keresik már a tolvajt, aki az eltűnt gyűrűt állítólag ellopta. A diszkrét Pál nem akarja kompromittálni Évát, inkább magára vállalja, hogy tolvajnak tartásák, sőt ezt a gyanút igyekszik kimélyíteni azért, hogy egy, a bárban működő valódi zsebtolvajtól több lopott holmit megvásárol és engedje, hogy nála megtalálják. A szállodaigazgató Pestre hivatja Pál nagybátyját, aki öccsétél megtudva a történet indítóokát, belemeleg a játékba és mindenkinek elmondja, hogy unokaöccse kleptomániás. Ezzel meg van mentve Éva hírneve. De mégsem lesz belőle és Boldogh Ödönből egy pár, mert délelőtt az üres bárban, ahol Éva Pálnak, Ödön pedig a bárnékesnőnek adott randevút, nevetve felismerik egymást. Felmentik egymást a jegyesség alól és kölcsönösen boldogságot kívánnak házasságukhoz, amelyben végül a szülők is belenyugszanak.

\*

A mulatság és a mulattatás jegyében született meg az új magyar filmvígjáték. Valóban hangos volt a műterem az újdonság felvételei alkalmával és kétségkívül jóleső kacagás kíséri a film minden jelenetét most, hogy a közönség elé került. Írók, rendező, színészek szívből adták derűjüket, aminek megtermett a gyümölcse: szinte, maradandó siker. A film minden közreműködője, nevesek, névtelenek, egyaránt megérdemelnék, ha külön-külön dícsérjük őket.

### Huckleberry Finn kalandjai

(The Adventures of Huckleberry Finn)

Írta: Mark Twain.

Rendezte: Richard Thorpe.

Főszereplők: Mickey Rooney, Walter Connolly, William Frawley, Rex Ingram, Lynne Carver, Jo Ann Sayers.

Gyártotta: Metro.

Beszél: angolul.

Magyar szöveg: Radó István.

Hossza: 2511 méter.

Cenzura: aluli.

Kölcsönző: Metro.

Bemutatta: Radius, június 27.

\*

Az 1850-es években vagyunk, egy Mississipi partján fekvő kisvárosban. Itt él a 15 éves Huckleberry Finn. Huckra egy özvegyasszony ügyel fel, akinek néger rabszolgájával, Jimmel, Huck jó barátságban van. Huckleberry lusta és kegyetlen atyja tőkét akar kovácsolni abból, hogy az özvegyasszony szereti a fiát és 800 dollárt kér től annak fejében, hogy a gyereket nála hagyja. Huck tudja, hogy ekkora összeg megszerzésére az özvegy csak nagy áldozatok árán lenne képes és hogy ezt megakadályozza elszökik hazulról és azt a látszatot kelti, mintha meggyilkolták volna. A folyó egyik szigetén összetalálkozik Jimmel, aki azért menekült el, mert az özvegy őt akarja eladni, hogy Huck atyjának a kért összeget kifizesse. A fiú az özvegyhez akarja őt

visszaküldeni, de közben megtudják, hogy Jimet az ő meggyilkolásával vádolják és cégnek úgyszólván csak romjait találta. Még a szülei ház egy részét is bérbevette Eickhoff, a hirtelen meggazdagodott főzsdés. Richárd megtudja, hogy szülei időközben elhunytak. Fejük felett az emeleten tetőpontra hág a bérlő Eickhoff és vendégeinek mulatozása. Hellwerth felindultan rohan fel és szemben találja magát Lissyvel, Eickhoff csinos, fiatal leányával. Kiutasítja a bérlőt. Hellwerth másnap végigjárja a gyárat, de azt kell látnia, hogy a gépek állnak, a raktarak tömve, megrendelés nincs és megszűntek a hitelek. Az egyik ajtón nagybetűs tábla hirdeti, hogy szigorúan tilos a bemenet. Breuer dr. bérlő ezt a helyiséget, egy titokzatos feltaláló. Hellwerth benyit az ajtón Breuer ki akarja utasítani és a kitézett, munkátói túlfeszített idegzetű feltaláló ajultán rogy össze. Hellwerth előtt azonban őt áll a titokzatos gép, amelyből egy új fonai anyag hullámszik zizegve, a műselyem! Hellwerth gondosan ápolja Breuert, köztük közt szinte barátság szövődik, a gyárat átállítják műselyemgyártásra. — Részvénytársaságot kell alapítani, mert tőkénk nincs és amikor Lissynek választania kell az édesapja és Hellwerth között, akivel közben megbarátkozott, ezt a törekvő, munkának élő fiatalembert választja. Nászajándékkal a gyár munkásai műselyemből készült holmival ajándékozzák meg, mire Lisy gyáiban szől-tik meg az ötlet, műselyemkonfekcióra berendezkedni! A műselyemcikkeknek igen nagy piaca lesz, de Eickhoff közben megszerzi a részvénytöbbséget és miután külföldi selyemgyáraknál is érdekelve van, a műselyemgyárat le akarja állítani. Hellwerth és munkásai ennek erőszakkal szembeszegülnek. Lissy végkép szakít édesapjával. Eickhoff ügyei kedvezőtlen tőzsdemánőverei miatt rosszra fordulnak, megmaradt vagyonával elmenekül. Hellwerth összevásárolja a részvényeket és vele hűen kitartó feleségével és munkatársaival együtt indul az új, a diadalmas életnek.

\*

Mickey Rooney határozottan divatba jött Budapesten. Legújabb filmje a nyár ellenére is telt házakat vonz. De meg is érdemi a nagy érdeklődést ez a nagyszerű kamaszszinész, meg a film is. A Huckleberry Finn izgalmas, mulatságos, azonkívül, módot nyújt Mickey Rooney-nak, hogy szélesskálájú tehetségének minden kis árnyalatát bemutassa. Kár, hogy a filmet nyáron hozták ki, de még így is nagy sikert jósolhatunk egyik legkedvesebb ifjúkori olvasmányunk filmújászületésének.

### A diadalmas férfi

(Am seidenen Faden)

Írta: Eberhard Frowein.

Filmre írta: Eberhard Frowein és Robert A. Stemmler.

Rendezte: Robert A. Stemmler.

Főszereplők: Nagy Kató és Willy Fritsch.

Gyártotta: UFA, 1938.

Beszél: németül.

Magyar szöveg: Lándor Tivadar.

Hossza: 2518 méter.

Cenzura: aluli.

Bemutatta: Uránia, június 29.

\*

Amikor Hellwerth Richárd a világháború után megjött Japánból, ahová a háború tartamára internáltak, a szülei ház-

ban a régi híres Hellwerth kelmefestő cégnek úgyszólván csak romjait találta. Még a szülei ház egy részét is bérbevette Eickhoff, a hirtelen meggazdagodott főzsdés. Richárd megtudja, hogy szülei időközben elhunytak. Fejük felett az emeleten tetőpontra hág a bérlő Eickhoff és vendégeinek mulatozása. Hellwerth felindultan rohan fel és szemben találja magát Lissyvel, Eickhoff csinos, fiatal leányával. Kiutasítja a bérlőt. Hellwerth másnap végigjárja a gyárat, de azt kell látnia, hogy a gépek állnak, a raktarak tömve, megrendelés nincs és megszűntek a hitelek. Az egyik ajtón nagybetűs tábla hirdeti, hogy szigorúan tilos a bemenet. Breuer dr. bérlő ezt a helyiséget, egy titokzatos feltaláló. Hellwerth benyit az ajtón Breuer ki akarja utasítani és a kitézett, munkátói túlfeszített idegzetű feltaláló ajultán rogy össze. Hellwerth előtt azonban őt áll a titokzatos gép, amelyből egy új fonai anyag hullámszik zizegve, a műselyem! Hellwerth gondosan ápolja Breuert, köztük közt szinte barátság szövődik, a gyárat átállítják műselyemgyártásra. — Részvénytársaságot kell alapítani, mert tőkénk nincs és amikor Lissynek választania kell az édesapja és Hellwerth között, akivel közben megbarátkozott, ezt a törekvő, munkának élő fiatalembert választja. Nászajándékkal a gyár munkásai műselyemből készült holmival ajándékozzák meg, mire Lisy gyáiban szől-tik meg az ötlet, műselyemkonfekcióra berendezkedni! A műselyemcikkeknek igen nagy piaca lesz, de Eickhoff közben megszerzi a részvénytöbbséget és miután külföldi selyemgyáraknál is érdekelve van, a műselyemgyárat le akarja állítani. Hellwerth és munkásai ennek erőszakkal szembeszegülnek. Lissy végkép szakít édesapjával. Eickhoff ügyei kedvezőtlen tőzsdemánőverei miatt rosszra fordulnak, megmaradt vagyonával elmenekül. Hellwerth összevásárolja a részvényeket és vele hűen kitartó feleségével és munkatársaival együtt indul az új, a diadalmas életnek.

\*

Az asszonnyal, vagyonnal, hírnévvel övezett, ügynevezett diadalmas férfi hódítása elevenedik meg az Ufa ismertén áldozatkész és művészi hozzáértéssel, meg technikai versenyfelüliséggel készült új filmjében. Willy Fritschnél diadalmasabb férfit el sem tudunk képzelni európai szemmel. Nagy Kató méltó partnere. Szinte érthetetlen, miért nyáron jelentette meg az Ufa ezt a nívós filmet, amely a téli szezon értékes újdonságai versenyében is derekasan megállta volna a helyét.

### A premiermozik műsora:

ÁTRIUM  
CITY  
CORSO  
DÉCSI  
FÓRUM  
KAMARA  
OMNIA  
RÁDIUS  
ROYAL APOLLO  
SCALA  
URÁNIA

Külvárosi szálloda  
A vasóklú  
Heten a Himalája ellen  
Mata-Hari  
Vörös orchideák  
A vasóklú  
Beszállásolás  
111-es  
Huckleberry Finn  
Nem loptam én életemben  
Nem loptam én életemben  
A diadalmas férfi

VI. 29-től  
VI. 10-től  
repriz  
VII. 1-től  
VI. 29-től  
repriz  
VI. 27-től  
VI. 16-től  
VI. 29-től  
VI. 29-től

Reflektor  
Metro  
Tobis  
Metro  
Pegazus  
Metro  
Művész  
Metro  
Photophon  
Photophon  
Ufa



# HIREK

## NÉMETH ANTAL DR. ELŐADÁSA ST. MORITZBAN A RÁDIÓ, SZÍNHÁZ ÉS FILM KAPCSOLATAIRÓL

Németh Antal dr., a Nemzeti Színház igazgatója, mint a magyar rádió drámai osztályának vezetője, résztvett a rádió színházak szakértőinek st. moritzi konferenciáján. Ez alkalommal előadást tartott *Rádió-színház, színház és film* címen. Előadásában ismertette a rádió, a film és a színház fejlődését, illetve egymáshoz való kapcsolatát és foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy ezek az intézmények, mint kulturális tényezők, milyen helyet foglalnak el a mai idők kulturális életében. Rámutatott arra az egészen rendkívüli hatásra, melyet a film mint a láthatóság, a vizuálitás sajátos művészete és a rádió, mint a hallgatóság birodalmának egyetemes megszólaltatója, a tömegekre és egyénekre egyaránt gyakorol. Felhívta a figyelmet a rádiózás és a filmezés kultúr-szociális fontosságára, amely a hatás nagysága és egyetemessége tekintetében magamögött hagyta a színházat. Rámutatott a rádiózás és filmezés hibáira is, továbbá azokra a veszélyekre, amelyek ezekből következnek és megjelölte a haladás útját, amelyen a rádió-színházak, a film és az igazi színház megtalálják majd az egymásközötti harmóniát úgy, hogy működésük nem egymás kárára, de egymás javára és a művelődés nagy hasznára fog szolgálni. Végül rámutatott arra a szakadásra, amely ma a kultúra közvetítő szerveinek technikai fejlettsége és a tömegek szociális gazdasági előrehaladottsága között található. A kultúra irányítóinak feladata ezt az űrt minél előbb áthidalni és eltüntetni.

## HUBRICH VIRGIL MEGVÁLT AZ UFATÓL

Lapunk zártakor értesülünk arról, hogy Hubrich Virgil, az UFA ügyvezető igazgatója, aki évek óta állt a vállalat kötelékében, hathónapos szabadságra ment. Hubrich Virgil pénteken délelőtt búcsúzott az UFA személyzetétől, melynek nevében Rennard Béla, az Uránia igazgatója őszinte, meleg szavak kíséretében egy ezüstserleget adott át emlékül a távozónak,

## TÖRTÉNELMI FILM A SPANYOL POLGÁRHÁBORURÓL

A világtörténelem során most esett meg először, hogy egy háború minden kiemelkedő mozzanatát filmen örökítsék meg. A közel három esztendeig tartó spanyol polgárháború offenzívái, városostromai, légi-bombázásai, tankrohamai, hatalmas felvonulásai, légiharcai, az írott történelmen kívül egy hatalmas filmen is meg lettek örökítve. A *Condor légió* című film, amelyet először Németországban mutattak be, a legnagyobb titokban készült a különböző spanyol harcerekre és a pilóták, páncélosok, tüzérek és gyalogság soraiban küzdő filmoperatőröknek sikerült a legmodernebb fegyverek első nagy összecsapásáról olyan filmet készíteni, amely a marokkói légiók partraszállásától a madridi bevonulásig kíséri végig Franco tábornok harcát. A hatalmas riportfilm megeleveníti a polgárháború kitörésének előzményeit és végigkíséri a háború minden kiemelkedő mozzanatát, a toledói Alcazar hősiességétől a catalániai köztársasági front összeomlásáig és Madrid bevételéig.

## UFA-VEZÉREK BUDAPESTEN

Az UFA vezérigazgatója, von Theobald, csütörtökön Berlinből Budapestre érkezett Krone igazgató és több szakember társaságában. Von Theobald pár napos budapesti tartózkodása alatt az UFA jövőévi magyarországi programját állapítja meg és azonkívül a tárgyalások során szó fog esni a jövő évi szezonban elkészítendő német—magyar verziós filmekről is.

## FILMISKOLAI VIZSGAELŐADÁS

Csütörtökön, június 29-én este tartotta meg szokásos évvégi vizsgaelőadását az *Országos Magyar Film-egyesület* államilag engedélyezett *Filmművészeti Iskolája* a *Belvárosi Színház*-ban. A Gaál Béla igazgató vezetése alatt álló filmiskolának ezúttal az első évfolyamú növendékei vizsgáztak nyilvánosan és meg kell állapítanunk, hogy valóban érdemes művészi nevelést végzett az intézmény tanári kara. Gaál Béla igazgató, Vándory Gusztáv, Tarnay Ernő, Major Dezső, Stephanides Károly, Misley Anna és Schweiger Jenő tanárok dícséretes munkát végeztek, hogy megalapozzák a jövő film- és színészgenerációjának művészi egyszerűségét. Nehéz volna név szerint

megemlíteni a sok-sok tehetséges színpadi palántát. Hamarjában a következőket írjuk ide, mint akik meglettek bennünket biztonságukkal és tehetségükkel: *Mattyasovszky Zojka* (a felnőttek kiforrottságát mutatta játéka), *Haris Mária* (klasszikus táncban és szerepekben egyaránt kitűnő), *Serényi Éva* (az új naiva), *Dávid Károly* (kiváló epizódista), *Várhidy Károly* (tánc, elegáns szerep).

# HIRADÓK

## MAGYAR VILAGHIRADÓ

801. sz.

M. F. I.

1. A lánchíd aluljáró megnyitása. (MFI, Somkúti)
2. Kegyeleti zarándoklás a Tatárhágyóra. (MFI, Megyer)
3. A rozsnyói Kossuth-szobor leleplezése. (MFI, Kerti)
4. Látogatás a nógrádi háziipari telepeken. (MFI, Kiss)
5. A Ludovika ellenforradalmi emlékünnepe. (MFI, Zsabka-Nagy)
6. A mansi 24 órás nemzetközi autóverseny. (France Actualités)
7. A német rendőrség nagyszabású versenyei. (Ufatonwoche)
8. Az angol gárda zenés díszőrségváltása. (GBN)
9. Az angol királyi pár érkezése Amerikából. (GBN)
10. USA—Anglia lovaspolómérkőzés Long-Islandban. (Ufatonwoche)

## FOX HANGOS HIRADÓ

XIII. évf. 27. sz.

1. Franco vezértábornok meglátogatja szülői házát El Ferrolban.
2. Az angol királyi pár hazatérése amerikai útjáról.
3. A francia Atlanti-flotta nagygyakorlata.
4. A norvég iskolahajó, „Christian Radick” a newyorki kikötőben.
5. Hagyományos virágnap egy olasz városkában, Genzanóban.
6. Amerika olimpiai toronyugróbajnokjelöltjei edzés közben.
7. Az amerikai nyugati vidékek favágóinál.
8. A Sydney-i part életmentői.
9. Lang Hermann (Mercedes-Benz) győz Belgium nagydíjáért rendezett versenyen.
10. „Wehr Dich” nyeri meg a 70. német derbyt Hamburgban.

## KÜLFÖLD

## ANGLIA

▲ A Brit Híradók Szövetsége felsőbb kívánságra elhatározta, hogy az elsüllyedt *Thetis* angol tengeralattjáróról, valamint a liverpooli öbölben eszközrendő kiemelési munkálatokról nem közölnek több képet a híradókban. Az érthető célú elhatározásból is látszik, hogy újabban az eddig teljesen korlátozatlan angol filmipart is az angol nemzeti propaganda céljába állítják és nem engednek közölni olyan képeket, amelyek a fenti célokkal ellentétes hatásokat válthatnának ki.

▲ Tekintettel az utóbbi időben a londoni mozgóképszínházakban mind gyakrabban elszaporodó könnygázbombamerényletekre, melyeket az ír szabadságmozgalmak tagjainak tulajdonítanak, a Londoni Mozgók Szövetsége elhatározta, hogy a mozgóképszínházakat gázlárc-készlettel látják el, hogy újabb merényletek esetében a nézőket veszélymentesen kivezethessék a teremből.

▲ Amint már beszámoltunk róla, Sir John Simon kancellár tervbevett film- és moziszakmai adóemelései óriási ellenhatást váltottak ki Angliában. A szakma erélyes közbelépésének köszönhető, hogy a kancellár bejelentette az alsóházban, hogy mindazokat a vámokat és adókat, mellyel a szakmát sújtotta volna, visszavonja. Szakmai deputáció kereste fel a kancellárt és 16 memorandumban kérte a tervezett adók és vámok elejtését, a híradók is ellenpropaganda-képeket mutatnak be, majd erős sajtótámadásokat intéztek a kancellár tervei ellen, végül egy tiltakozó filmet készítettek, amelyet 4000 másolatban minden mozi bemutatott. A kancellár végül is engedett, mindent visszavont, úgy, hogy a szakma teljesen megnyugodott, sőt köszönő levelet intézett a kancellárhoz.

## DÁNIA

▲ A legújabb dán statisztikai kimutatások szerint Dánia filmpiacán az 1938. évben lényeges változásról nem lehet beszélni. Jelenleg még semmiféle kontingens-törvény nincs életben és minden külföldi film egyenlő feltételek mellett juthat a dán cenzura elé. Változást jelent a

mult év tavaszán felállított *Film-Centrale*, amelyek célja, hogy dán filmeket forgalmazásra átvegyen, ha a gyártó nem kívánja maga, vagy kölcsönző útján forgalmazni a filmet. Ugyanez a rendelet megtiltja, hogy dán filmeket külföldi kölcsönzők forgalmazzanak Dániában. A *Film-Centrale* oktató és kultúrfilmeket is forgalmazhat. Ezenfelül felállították a dán *filmalapot*, melynek jövedelme az elmúlt évben több, mint 12.000 korona tiszta bevétel jelentett. Jelenleg még nincs semmiféle rendelet arra vonatkozólag, hogy a mozik műsoruk egy részében dán filmeket tartoznának játszani, de a belügyminiszter felhatalmazza a törvény ilyen intézkedések megtételére.

▲ Az elmúlt évben Dániában 4 filmgyártó cég összesen 9 dán filmet készített. Ez az aránylag kis szám mégis igen jelentős szerepet játszik a dán piacon, amit az is bizonyít, hogy minden dán film legalább 12—15 kópiában kerül bemutatásra, míg a piacot domináló amerikai filmek, csak 1—2 kópiában futnak. (Az elmúlt évben 174 amerikai film került bemutatásra.)

▲ Kopenhágában a közelmúltban mozi nyitottak a pályaudvaron, ahol főleg kultúr- és utazási filmekkel szórakoztatták a vonatokra váró közönséget. A mozi nagy sikere arra készítette a vasút vezetőségét, hogy még egy lépéssel tovább menjen és mozielőadásokat tartson a vonatokon is menet közben. Elhatározták, hogy gyorsvonatokhoz egy mozivá alakított kocsit is kapcsolnak, amelyben Dánia természeti szépségeit, műemlékeit stb. ismertető kultúr- és utazási filmeket vetítenek.

## FINNORSZÁG

▲ 21 nemzet 300 képviselőjét várják a helsinki-i normalizáló filmkongresszusra, amely július elején ül össze. A kongresszus célja az egyes nemzeti szabályok nemzetközi szabványosítása, hogy az országok közötti forgalmat megkönnyítsék.

## NÉMETORSZÁG

▲ Berlini jelentés szerint a jövő szezonra több német film várja a bemutatót, mint az elmúlt évben ilyenkor. Amíg 1938 júniusában 26 film várakozott az 1938—39-es szezon kezdetére, addig az idén már 33 film van munkában, nem is számítva az 1938—39. évad végén készült és még be nem mutatott filmeket.

▲ A berlini Ufa-palotában díszelőadás keretében mutatták be a spanyol háborúról készült hatalmas riportfilmet, melyet Karl Ritter vezetésével 1939. január óta forgattak. Az év első napjaiban kapta Karl Ritter a *Führertől* a megbízatást a spanyol háborúról és elsősorban a *Legion Condor*-ról (német önkéntes csapatok) összeállítandó riportfilm készítésére, amely teljes élethűségben mutatja be a spanyol háború utközeteit. A nagy sikerrel bemutatott film összeállítójának, Karl Ritter rendezőnek az előadást végignéző Göring vezértábornagy a legutóbb alapított német érdemrendet, az ezüst Spanyolország-rendet adományozta.

## OLASZORSZÁG

▲ Az elmúlt évekkel szemben, amikor a velencei filmversenyek szabályait már áprilisban vagy legkésőbb májusban közzétették és megküldötték a bel- és külföldi résztvevőknek és kormányképviselőknek, az idén csak a napokban jelent meg a lidói versenyek hivatalos statutuma. Az olasz lapokban megjelent közlemények már tudni vélik, hogy nagyjában ugyanolyan előírások mellett fog az idén is lezajlani a *Filmbiennale*, mint más esztendőben. Az olasz sajtóban megjelent közlemények szerint azonban bizonyos megszorításokkal mégis számolni kell. Így az elmúlt évben 20 délutáni és 20 esti előadáson kerültek bemutatásra a lidói *Palazzo Cinema*-ban a versenyre benevezett filmek, míg az idén 18—18 alkalomra számítanak, ami összesen 4 bemutatóval jelent kevesebbet a multtal szemben. Hasonlóképpen újítás lenne az a rendelkezés is, amely szerint néhány délutáni bemutatót kizárólag avangardista, ismeretterjesztő, kultúr- és a filmgyártás hőskorából származó filmeket vetítenének. Ugyancsak szigorítást jelent az az elhatározás is, hogy a jövőben valóban betartja a zsűri a kiírt díjak kiosztását és nem fognak utólag jónéhány újabb díjat kitűzni a díjat nem nyert filmek jutalmazására. A *Giornale d'Italia* szerint az idén csak 10 serleget és 5 plakettet osztanak ki. Milánói jelentés szerint a *Biennale* elnöke, Volpi gróf szenátor kijelentette, hogy a velencei filmversenyeken az idén is biztosítva van már azoknak a nemzeteknek a részvétele, melyek a multban filmjeiket be-nevezték.

A

MAGYAR  
FILMaz egyetlen  
szakmai  
hirdetési orgánium!

SZAKIRODALOM

## Lapszemle

**PICTURE POST.** 1939. jún. 17. *A Day in the Life of Shirley Temple* (10 képpel).

**DER SILBERSPIEGEL.** 1939. jún. 20. *Im Hörsaal der Filmakademie.* (Besuch in der Deutschen Filmakademie in Ufastadt, Babelsberg.) (7 képpel.)

**ESTI UJSÁG.** 1939. június 2. *Felkai Ferenc:* Pistával — moziban (kroki).

**A MAI NAP.** 1939. június 25. *Milliókat költ Amerika rövidfilmgyártásra.* (Majdnem minden film színesen készül.)

**UJSÁG.** 1939. június 18. *Polonyi György:* *Gyilkol a film.* (A vászon hősei, akiket fiatalon sodort el a végzet.)

**ÉLET.** 1939. június 11. *Szegegy Mihály:* *Levél Greta Garbóhoz* (5 képpel).

**OKTATÓFILMKÖZLEMÉNYEK.** 1939. június. Dr. R. W. Carter (New-York): *A fémfilmről,* Prof. Dr. Arthur Hoffmann (Cottbus): *A film a biológiai oktatásban,* Bíró Béla dr. (Kiskunfélegyháza): *Az oktatófilm módszeres felhasználásáról,* Noszlopi László dr.: *Oktatófilm és pályafelvilágosítás,* Pécsi Albert dr.: *A Hortobágy és Bugac című film ismertetése,* Pozsonyi Gábor: *Kíméljük az oktatófilmeket — tanuljunk meg helyesen befűzni!*

**ESTI KURIR.** 1939. június 24. Beszélgetés Louis Jouvét-val a film aktuális kérdéseiről (Páris).

**A MAI NAP.** 1939. június 28. *Mennyit érnek az amerikai filmstudiók?* (Az amerikai filmgyártás sikerének egyetlen titka: a pénz.)

**FILM UND BILD.** 1939. június 15. Prof. Dr. Ernst Rüst (Zürich): *Wie Unterrichtsfilme geschaffen werden,* Dozent Dr. Werner Haase (Berlin): *Der Film im medizinischen und besonders im chirurgischen Unterricht.*

**SZTÁR.** 1939. július hó. *Barabás Pál:* *Neubabelsbergi napló,* *Hamza Ákos:* *Párizsi napló,* *Mály Gerő:* *Amerikai napló,* *Az aranyhajú Szfinksz* (Herczeg Ferenc 25 év előtti „mozidramájának“ tartalma).

**TOLNAI VILÁGLAPJA.** 1939. június 28. Virginia Weidler (Hollywood): *Hogyan látom Hollywoodot tízéves fejjel?*

A szerkesztők címe:

Dr. ÁGOTAI GÉZA

Iroda: IX., Könyves Kálmán körút 15.  
Telefon: 146-346

Lakás: XI., Fűrj-utca 4. Tel.: 257-036

VÁCZI DEZSŐ

Iroda: IX., Könyves Kálmán körút 15.  
Telefon: 139-211

Lakás: VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136-386

(Folytatás a borítólapon II. oldaláról.)

8. **20th. Century Fox** hangos híradó XIII/25. (Fox tönende Wochenschau) (Fox) hangos riport 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1939. évben készült, 384 m hosszú,

9. **Egy filmriporter kalandjai 39.** (A vadászkutya) (Adventure of a newsreel cameraman No. 39.) (Fox) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1939. évben készült, 294 m hosszú mozgófényképeket.

b) Előadásra alkalmasnak találta azzal, hogy nyilvánosan csak úgynevezett keskeny mozgófényképezetekben szabad bemutatni:

795. sz. **Magyar világhíradó** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 101 m hosszú mozgófényképet.

c) **A m. kir. belügyminiszter úr 55.354—1939. B. M. sz. határozatával — felülvizsgálat folytán — 16 éven felüliek előtt való bemutatásra alkalmasnak találta:**

**Mister Flow** (Egy asszony bolondja) (Mister Flow) (Palló Film) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Paris Continental filmgyárban 1939. évben készült, 2490 m hosszú mozgófényképet.

d) **A Bizottság az engedélyokirat kiadását megtagadta:**

1. **Zola** (Öt év az Ördögsgizegen) (The life of Emile Zola) (Wagner-First) hangos



hang-  
és  
képanyag  
a  
legtökéletesebb

Felhívás!

A Rádus Filmszínház társulati szerződés lejártával ez év augusztus hó 1-én saját kezelésbe vesszük.

Üzleti ügyekben, kérjük, sziveskedjék a Magyar Országos Takarékpénztárhoz (IV., Bécsi-utca 4. földszint) fordulni, mely egyben bankösszekötetésünk.

RADIUS  
filmipari r. t.

dráma 5 felvonásban, a Wagner-First filmgyárban 1937. évben készült, 2727 m hosszú,

2. **Frankenstein fia** (Son of Frankenstein) (Universal) hangos dráma 6 felvonásban, az Universal filmgyárban 1939. évben készült, 2467 m hosszú mozgófényképektől.

e) **Külföldre kivinni engedélyezte:**

1. **Dopolavoro** (M. F. I.) néma riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 87 m hosszú,

2. **Olaszország—Magyarország** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 93 m hosszú,

2. **Frick Magyarországon** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 379 méter hosszú,

4. **Volpi gróf** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 11 m hosszú,

5. **Urnapja** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 18 m hosszú,

6. **Honvédnapp** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 22 m hosszú mozgófényképeket.

Budapest, 1939. június 17-én.

dr. Szöllőssy Alfréd s. k.  
elnök,  
miniszteri tanácsos.

# SZAKMAI CÍMTÁR

- Adler Ferenc moziberendezés és mozikép-viselet**, VII., Erzsébet-körút 9-11.
- Agfaphotó**, V., Nádor-u. 12. T.: 110-190, 124-194.
- Alfa film**, VII., Erzsébet krt. 8. Telefon: 144-808, 140-028.
- Arany filmducco**, VIII., Dankó-utca 22. Tel.: 149-489.
- Atelier film**, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 333-736. Raktár a házban.
- Aurora film**, VII., Rákóczi-út 4. Tel.: 136-036.
- Beregi Ernő adm. szerv. iroda**, V., Tatra-utca 15/b. Tel.: 311-537.
- Brügler Ferenc filmkölcsonzó**, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 138-031.
- Camera kft.**, VII., Erzsébet-körút 27. Tel.: 138-222.
- Cinema**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 337-570. Raktár a házban.
- Continental film**, VII., Rákóczi-út 12. Tel.: 133-532. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.
- Deák film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 136-635. Raktár a házban.
- Diátp laboratórium**, VII., Rottenbiller-u. 19. Tel.: 145-304.
- Eco film**, VII., Rákóczi-út 12. Tel.: 342-976. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 342-984.
- Electra film**, XIV., Thököly-út 21. Tel.: 337-578.
- Elektrik kinotechnikai vállalat**, vetítógépek, hangleadó készülékek, vetítoszemek stb. legnagyobb raktára, VIII., Röck Szilárd-u. 18. Tel.: 344-782.
- Elit film**, VII., Erzsébet-körút 24. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.
- Engel Fülöp**, V., Sas-u. 7. Tel.: 184-005.
- Farkas J. M.** VIII., József-körút 19. Tel.: 132-805.
- Fehér Endre**, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 135-696.
- Filmatyp laboratórium**, XIV., Szentés-u. 60. Tel.: 296-371.
- Filmcenzura**, IV., Eskü-tér 6. Tel.: 183-072, alemn.: 183-073.
- Filmexpress kft.**, VII., Erzsébet-körút 9. Tel.: 133-671, 133-672.
- Fimértékesítő**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 333-797.
- Filmfotó üzem**, VIII., Röck Szilárd-u. 11. Tel.: 130-805.
- Filmkamara**, VI., Andrássy-út 69. Tel.: 113-305.
- Filmservice**, VII., Erzsébet-körút 9-11. T.: 144-888, 131-415.
- Fox film**, VIII., Rákóczi-út 9. Tel.: 139-437, 131-658. Raktár: VI., Liszt Ferenc-tér 6. Tel.: 139-437, 131-658.
- Gevaert**, V., Deák Ferenc-tér 3. Tel.: 180-318.
- Grawatsch Ottó**, VIII., József-körút 71. Tel.: 145-193.
- Güttler Antal**, lásd: Palatinus film.
- Gyimesy Kásás Ernő**, a MAGYAR FILM kiadóhivatali főnöke, XIV., Semsey Andor-u. 5. Tel.: 499-752.
- Hajdu film**, XI., Horthy Miklós-út 70. Tel.: 258-058.
- Hamza film**, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.
- Hangosfilmgyártó kft.**, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 144-808.
- Harmonia film**, VII., Akácfa-u. 7. Tel.: 135-287. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 142-984.
- Hebel Gyula szállító**, VI., Váci-út 1. Tel.: 115-947.
- Helikon filmvállalat**, VIII., Röck Szilárd-utca 24. Tel.: 133-705. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.
- Hermes film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 140-028.
- Hershdörfer J. filmvállalata**, VII., Erzsébet-körút 8.
- Hirsch és Tsuk**, VII., Dohány-u. 42. (Kamara mozi) Tel.: 143-335 és 144-027.
- Hunnia filmhelyező irodája**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 132-828, 132-888.
- Hunnia filmgyár rt.** (Filmipari Alap), XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999, 297-622, 297-035, Bingert János dr. ig.: 296-060.
- Ibusz filmszállítás**, V., Bálvány-u. 2. Tel.: 180-876.
- Kamara**, VI., Andrássy-út 69. Telefon: 113-305.
- Kárpát film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 340-350. Raktár a házban.
- Kino film**, VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 136-942. Raktár a házban.
- Kodak**, V., Báthory-u. 6. Tel.: 114-158, 114-184.
- Kovács és Faludj laboratórium**, XIV., Gyarmat-u. 35. Tel.: 297-855. Synchron műterem: XIV., Gyarmat-u. 49/b. Tel.: 297-487.
- Kormos Miklós filmvállalata**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 133-036. Raktár a házban.
- Kovács Emil és Társa**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 143-948. Raktár a házban.
- Központi filmkezelő**, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 144-363, 139-990.
- Krupka filmgyár és laboratórium**, XIV., Bácskai-u. 29/b. Tel.: 496-741.
- Kultúr film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 137-438.
- Lajta Andor**, XIV., Thököly-út 75. Tel.: 297-076.
- Lux film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 143-195. Raktár a házban.
- MAGYAR FILM** VI., Andrássy-út 69. T.: 113-305.
- Magyar Film Iroda RT.**, IX., Könyves Kálmán-körút 15. Tel.: 146-346, este 7 órától reggel 9 óráig, valamint vasár- és ünnepnap: 146-343, játékfilmgyártás: 146-342, színészöltözők: 140-727, Inkey Tibor fényképész: 135-949, felirat-készítő üzem: 139-211. Híradókiadás: VIII., Szentkirályi-u. 25. Tel.: 145-510. Fényképezem: VIII., Sándor-u. 5-7. Tel.: 145-510.
- Magyar Film Otthon**, VI., Eötvös-u. 25/b. Tel.: 122 463.
- MMOE**, VIII., Csokonay-u. 10. Telefon: 136-005.
- Matador film**, VIII., Sándor-tér 2. Tel.: 132-774.
- Mester film**, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.
- Metro-Goldwyn-Mayer**, VIII., Sándor-tér 3. Tel.: 144-424, 144-425. Raktár a házban.
- Milo film**, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 130-700.
- Mozgóképüzemi rt. kölcsonzó**, VII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 144-487, 144-488. Raktár: VIII., Kun-u. 12. Tel.: 144-486.
- Magyar Mozgófénykép-gépkezelők Országos Egyesülete**, VII., Rákóczi-út 50. Tel.: 337-598. (D. u. 2-4.)
- Művészfilm**, VII., Rákóczi-út 40. Tel.: 340-397. Raktár a házban.
- New York kávéház**, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 131-980, 131-981.
- Objectív film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 330-793.
- Oktatófilm kirendeltség**, VIII., Csepregy-u. 4. Tel.: 330-926.
- Oláh György gépészmérnök**, a Zeiss Ikon A. G. mozigépeinek képviselője, VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 349-933.
- OMME**, VIII., Csokonay-u. 10. Telefon: 143-013.
- Orbán-Márkus**, VII., Hársfa-u. 6. Tel.: 132-940.
- Pacséry László**, XII., Királyhágó-u. 16.
- Pajor Ferenc**, VII., Munkás-u. 3/b. Telefonsz.: 144-087.
- Palatinus film**, VII., Erzsébet-körút 56. Tel.: 133-453.
- Pallas film**, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 279-999.
- Palló film kft.** VII., Rákóczi-út 12. Tel.: 133-532. Raktár a házban.
- Pap film**, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 138-031. Raktár a házban.
- Paramount film**, VIII., Rákóczi-út 59. Tel.: 134-437, 140-522. Raktár a házban.
- Pásztor film**, VI., Nagymező-utca 22. Tel.: 123-773.
- Pátria film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 140-625. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 349-414.
- Pegazus film**, VII., Erzsébet-körút 7. sz. (ideiglenes cím).
- Petsman Ferenc**, VIII., Mária-u. 19. Tel.: 136-449.
- Petsman László**, VI., Teréz-körút 3. Tel.: 112-890. Csillaghegy: 163-429.
- Photophon film**, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 336-635.
- Phöbus filmkölcsonzó**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 131-562. Raktár a házban.
- Pictura film**, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.
- Prizma film**, VI., Andrássy-út 68. Tel.: 122-345.
- Projectograph**, VIII., Rákóczi-tér 11. Tel.: 132-201.
- Rádó István**, VI., Andrássy-út 68. Tel.: 122-345.
- Reflektorfilm**, VII., Sándor-tér 4. Tel.: 142-529. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 140-722.
- Rex film**, VII., Erzsébet-körút 8. Telefon: 131-562. Raktár a házban.
- Schilling Gyula**, VII., Rózsa-u. 33. Tel.: 141-009.
- Seidl és Veress laboratórium**, XIV., Thököly-út 61. Tel.: 297-775.
- Simonyi Vilmos mérnök**, a MMOE szakértője, XI., Fehérvári-út 147. T.: 257-110.
- Sláger film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 143-195. Raktár a házban.
- Standard film**, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 333-797. Thököly-út 61. Tel.: 497-775.
- Star filmgyár**, VI., Vilmos császár-út 53. Tel.: 113-036. Gyártelep: II., Pasaréti-út 122. Tel.: 164-287.
- Székelly Sándor mérnök**, az OMME szakértője, V., Pozsonyi-út 40. Tel.: 292-506.
- Szenásy-Macsikásy** színes trükkfilmek, IV., Múzeum-körút 1/b. Tel.: 380-027.
- Tobis film**, VII., Erzsébet-körút 16. Tel.: 143-411.
- Telefongár R. T.**, XIV., Hungária-körút 126-128. Tel.: 297-930.
- Ufa film**, IV., Kossuth Lajos-u. 13. Tel.: 183-858. Raktár a házban. Telefon: 389-036.
- Ungár Sándor filmkölcsonzó**, VIII., Sándor-tér 2. Tel.: 132-774. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 140-722.
- Unitas film**, VIII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 144-487, 144-488. Raktár: VIII., Kun-utca 12. Tel.: 144-486.
- Universal film**, VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 138-447, 138-448. Raktár a házban.
- Váci Dezső**, a MAGYAR FILM f. szerkesztője, Magyar Film Iroda, IX., ker. Könyves Kálmán-körút 15. Tel.: 139-211. Lakás: VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136-386.
- Vitagraph**, VII., Erzsébet-krt. 34.
- Wamoschcr Béla dr. filmvállalata**, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 137-438.
- Warner Bros. First National**, VIII., József-krt. 30-32. Tel.: 132-590, 142-464. Raktár: VIII., Népszínház-u. 13. Tel.: 144-317.
- Zeneszerzők Szövetsége**, IV., Gerlőczy-u. 3. Tel.: 189-306.